

Katja Ylituomi

**Restonomien erikoistumisharjoittelun onnistuminen
ammattikorkeakoulun opetussuunnitelman mukaisesti**

Opinnäytetyö

Syksy 2013

SeAMK Elintarvike ja maatalous

Palvelujen tuottamisen ja johtamisen koulutusohjelma

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU

Opinnäytetyön tiivistelmä

Koulutusyksikkö: SeAMK Elintarvike ja maatalous

Koulutusohjelma: Palvelujen tuottamisen ja johtamisen koulutusohjelma

Tekijä: Katja Ylituomi

Työn nimi: Restonomin erikoistumisharjoittelun onnistuminen ammattikorkeakoulun opetussuunnitelman mukaisesti

Ohjaaja: Hanne Ala-Harja ja Paula Juurakko

Vuosi: 2013 Sivumäärä: 46 Liitteiden lukumäärä: 1

Seinäjoen ammattikorkeakoulussa restonomin kolmannen ja neljännen vuosikurssin opiskelijoille suoritettua kyselyn tarkoituksena oli kartoittaa opiskelijoiden onnistumista erikoistumisharjoittelussa. Onnistumiseen vaikuttavat harjoittelun ohjaus, oma motivaatio, harjoittelun työtehtävät ja asetetut tavoitteet. Tutkimuksessa selvitettiin erikoistumisharjoittelun asettamaa tavoitteellisuutta ja haasteellisuutta sekä näiden asioiden saavuttamista. Tutkimuksessa selvitettiin yleistä erikoistumisharjoittelun onnistumista ammattikorkeakoulun asettamilla tavoitteilla.

Tutkimus oli luonteeltaan kvantitatiivinen tilastollinen tutkimus. Aineisto kerättiin kyselylomakkeilla Seinäjoen ammattikorkeakoulussa. Tutkimukseen vastasivat läsnä olevat kolmannen ja neljännen vuosikurssin opiskelijat. Tutkimus suoritettiin syksyllä 2013.

Tutkimukseen vastasi yhteensä 30 opiskelijaa. Tutkimuksen perusteella erikoistumisharjoittelu suoritetaan tarkoituksen mukaisella tavalla. Opiskelijoiden mukaan he saavat riittävästi ohjausta.

Suurin osa vastaajista sai vastuuta ja koki saavuttaneensa tavoitteensa. Myös harjoittelujakson vaikutus oman osaamisen kehittymiseen oli melko hyvää. Pohjakoulutus vaikutti vain vähän mielipiteeseen harjoittelun tarpeellisuudesta, sillä harjoittelu on suurimman osan mielestä tarpeellinen. Vastaajista 60% suoritti harjoittelussaan esimiestason työtehtäviä. Yleisellä tasolla erikoistumisharjoittelut ovat vastanneet ammattikorkeakoulun asettamia tavoitteita, vain muutamat suorittivat keittiötyötä koko harjoittelunsa ajan. Vastanneiden mielestä opittu teoria vastasi hyvin käytännön työtehtäviä.

Avainsanat: restonomi, harjoittelu, ammattikorkeakoulu, opiskelu

SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Thesis abstract

Faculty: SeAMK, School of Food and Agriculture

Degree programme: Degree Programme of Hospitality Management

Author/s: Katja Ylituomi

Title of thesis: The success of the specialization practice of the Bachelors of Hospitality Management according to the curriculum of the University of Applied Sciences

Supervisor(s): Hanne Ala-Harja ja Paula Juurakko

Year: 2013   Number of pages: 46   Number of appendices: 1

The purpose of the inquiry performed to the students of the third and fourth year of the School of Hospitality Management at Seinäjoki University of Applied Sciences was to survey the students' success in the specialization practice. The guidance of the practice, student's motivation, assignments of the practice and the set objectives affect the success. In the study the target-orientation and challenges of the specialization practice and the reaching of these matters were clarified. In the study the general success of the specialization practice in the relation to the objectives appointed by the University of Applied Sciences was investigated.

The study was a quantitative statistical research. The material was collected with questionnaires in Seinäjoki University of Applied Sciences. The students of the third and fourth year present answered the questionnaire. The study was performed during the autumn 2013.

30 students in total answered the questionnaire. On the basis of the study the specialization practice is performed in accordance with the purpose of the practice period. According to the students, they get enough guidance.

The majority of the interviewees got responsibility and experienced that they had achieved their objectives. Also the effect of the practical training period on the development of their know-how was fairly good. The basic education of the students had only a slight effect on the opinions and the majority thought that the practice period was useful. 60% of the interviewees carried out the practice assignments on the supervisory level. Only a few students carried out kitchen work during their whole practice period. The respondents noted that their theoretical studies corresponded well with the practical assignments.

Keywords: Bachelor of Hospitality Management, practice, University of Applied Sciences, studying

SISÄLTÖ

Opinnäytetyön tiivistelmä.....	2
Thesis abstract.....	3
SISÄLTÖ	4
Kuvio- ja taulukkuuettelo.....	6
1 JOHDANTO.....	7
2 AMMATTIKORKEAKOULUT RESTONOMIN KOULUTTAJANA	9
2.1 Restonomikoulutus Seinäjoen ammattikorkeakoulussa	9
2.2 Restonomikoulutus ja työllistyminen.....	10
3 HARJOITTELU OSANA OPISKELUA	12
3.1 Opetussuunnitelmat harjoittelua koskien	13
3.2 Harjoittelun oppimisympäristö	14
3.3 Erikoistumisharjoittelun tarkoitus	15
3.4 Harjoittelujaksojen sijoittaminen opetussuunnitelmaan.....	15
3.5 Harjoittelupaikan hakuun ja valintaan vaikuttavat tekijät	16
3.6 Työelämän ja ammattikorkeakoulun yhteistyön haasteet	17
4 ERIKOISTUMISHARJOITTELUSSA	19
4.1 Harjoittelijan ominaisuudet	19
4.2 Harjoittelusopimus, palkat ja palkkiot	19
4.3 Harjoittelun onnistumiseen vaikuttavat tekijät.....	20
4.4 Harjoittelun eteneminen ja haasteet	21
4.5 Tavoitteiden saavuttaminen harjoittelussa.....	22
4.6 Harjoittelun ohjaus	22
4.6.1 Ohjaus koulussa	23
4.6.2 Ohjaus työpaikalla.....	24
4.7 Harjoitteluraportti.....	25
4.8 Harjoittelun arviointi ja itsearviointi	26
5 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN	27
5.1 Tutkimuksen tavoitteet	27
5.2 Menetelmät ja aineiston keruu	28
6 RESTONOMIEN ERIKOISTUMISHARJOITTELUN TULOKSET ...	29

6.1 Taustatiedot	29
6.2 Harjoittelu.....	30
6.3 Ristiinvertailu.....	34
7 YHTEENVETO JA JOHTOPÄÄTÖKSET	39
8 POHDINTA	41
LÄHTEET	43
LIITTEET	46

Kuvio- ja taulukkoluetelo

Kuvio 1. Pohjakoulutus (n=30)	29
Kuvio 2. Harjoittelun luonnetyyppi (n=30)	30
Kuvio 3. Restonomi-opiskelijoiden motivaatio harjoittelua kohtaan (n=30)	31
Kuvio 4. Tukeeko opittu teoria harjoittelua (n=30)	32
Kuvio 5. Harjoittelujakson vaikutus omaan osaamiseen (n=30)	33
Kuvio 6. Ohjauksen riittävyys harjoittelupaikassa (n=30)	33
Kuvio 7. Pohjakoulutuksen vaikutus mielipiteeseen harjoittelun tarpeellisuudesta (n=30)	34
Kuvio 8. Pohjakoulutuksen vaikutus harjoitteluun (n=30)	35
Kuvio 9. Harjoittelun luonnetyypin vaikutus motivaatioon (n=30)	36
Kuvio 10. Teoriaopintojen vaikutus työtehtäviin (n=30)	37
Kuvio 11. Tavoitteiden saavutus harjoittelussa (n=30)	37
Kuvio 12. Tehtävän luonteen vaikutus omaan kehittymiseen (n=30)	38

1 JOHDANTO

Lähdin tekemään opinnäytetyötä omasta kiinnostuksesta erikoistumisharjoittelun onnistumista kohtaan. Opinnäytetyön aihe kiinnosti minua heti alusta lähtien hyvin paljon siksi, että itse en päässyt tavoitteisiini harjoittelussa ja olisin halunnut harjoittelulta enemmän. Harjoittelun päätyttyä selvitin myös muiden opiskelijoiden harjoittelun onnistumista ja työtehtäviä, joka sai minut innostumaan vielä enemmän aiheesta ja selvittämään tutkimuksen avulla harjoittelun onnistumiseen vaikuttavia tekijöitä. Tutkimus oli aiheellinen ja varmasti tarpeellinen ammattikorkeakouluille. Tämän avulla voidaan jatkossa pystyä vaikuttamaan kaikkiin osa-alueisiin harjoittelussa.

Palveluiden tuottamisen ja johtamisen koulutusohjelmassa harjoittelu on useimmin jaettu kahteen osaan. Ensimmäinen harjoittelu on perusharjoittelu ja toinen erikoistumisharjoittelu. Opintopistejakaumat kahden jakson kesken jakautuvat koulutusalojen mukaisesti. Yhteensä 30 opintopistettä sisältävä harjoittelu jaottuu Seinäjoen ammattikorkeakoulussa ensimmäisenä vuotena suoritettavaan 12 opintopisteeseen ja kolmantena vuonna suoritettavaan 18 opintopisteeseen. (SeAMK opinto-opas 2010.)

Opinnäytetyön tarkoitus oli selvittää, miten erikoistumisharjoittelun tavoitteet toteutuvat. Mielestäni ei kiinnitetä tarpeeksi huomiota siihen mitä harjoittelussa olisi opetussuunnitelman mukaisesti pitänyt tehdä. Opinnäytetyöllä haluttiin saada opiskelijat pohtimaan ja ymmärtämään erikoistumisharjoittelun tarjoamat mahdollisuudet oman ammattitaidon kehittämiseen.

Opinnäytetyössä lähdin liikkeelle aiheen rajaamisesta ja lähteiden etsimisestä. Aiheen rajasin ammattikorkeakoulussa suoritettavaan erikoistumisharjoitteluun, joka on osa restonomin opintoja. Sen jälkeen pidin tutkimussuunnitelmaseminaarin ja lähdin pohtimaan asioita, mitä haluan ottaa esille opinnäytetyössäni. Pohdittuani asiaa muokkasinkin sisällysluetteloa ja lähdin kirjoittamaan kirjallisuutta. Kirjallisuustaustan kirjoitettuani peilasin siitä kysymyksiä kyselylomakkeeseen. Tutkimuksen suoritettua avasin tulokset ja tein niistä yhteenvedon.

Aiempiä tutkimuksia on tehty harjoitteluista, mutta vielä tämäntyyppistä tutkimusta ei ole tehty, joka on suunnattu erikoistumisharjoittelun suorittaneille restonomi-opiskelijoille. Harjoittelu herättää usein keskustelua opiskelijoiden välillä jo ennen harjoittelua, mutta varsinkin harjoittelun jälkeen. Harjoittelun jälkeen opiskelijat vertailevat kokemuksiaan ja harjoittelun luonnetta. Kouluja ja opintosuunnitelmia kehitetään jatkuvasti ja siksi on tärkeää, että jokaiseen osa-alueeseen kiinnitetään huomiota. Harjoitteluun vaikuttaa moni tekijä ja kaiken kohdalleen tultaessa harjoittelukin onnistuu.

2 AMMATTIKORKEAKOULUT RESTONOMIN KOULUTTAJANA

Suomessa on kuusi ammattikorkeakoulua, jotka kouluttavat restonomeja palvelujen tuottamisen ja johtamisen koulutusohjelmasta. (Palveluiden tuottamisen ja johtamisen koulutusohjelma). Kouluja löytyy Helsingistä (Laurea), Mikkelistä (Mikkelin ammattikorkeakoulu), Tampereelta (Tampereen ammattikorkeakoulu), Seinäjoelta (Seinäjoen ammattikorkeakoulu), ja Jyväskylästä (Jyväskylän ammattikorkeakoulu). (Palvelujen tuottaminen ja johtaminen 2013.)

2.1 Restonomikoulutus Seinäjoen ammattikorkeakoulussa

Restonomikoulutus Seinäjoella kestää 3,5 vuotta, jonka aikana opinnoista tulee saada vähintään 210 opintopistettä. Seinäjoen ammattikorkeakoulussa panostetaan turvallisuuteen, taloudellisuuteen, terveellisyteen ja elämyksellisyteen. Ensimmäisenä vuotena tuotetaan palveluja, toisena vuotena on palvelujen johtaminen ja kolmantena vuotena toimintaa ja palveluja kehitetään. Kansainvälisyys on osa Seinäjoen ammattikorkeakoulua, sillä opintoihin kuuluu 30 opintopistettä opintoja englanniksi. Halutessaan opiskelija voi myös lähteä ulkomaanvaihtoon tai suorittaa työharjoittelun ulkomailla. (Seinäjoen ammattikorkeakoulu 2013.)

Restonomin opinnot koostuvat palvelutoiminnasta, projekteista, harjoittelusta, vapaasti valittavista opinnoista ja opinnäytetyöstä. Opinnot toteutuvat prosessi- ja projektioppimisen kautta. Ensimmäisenä vuotena opiskellaan perusopintoja ja suoritetaan käytännön työtä koulun omassa ravintolassa. Ensimmäinen vuosi on käytännön läheinen. Teoriaopintojen teemat ensimmäiselle vuodelle ovat turvallisuus, terveellisyys, elämyksellisyys ja taloudellisuus. (Seinäjoen ammattikorkeakoulu 2013.)

Toisena vuonna alkavat syventävät opinnot. Osa syventävistä opinnoista on pakollisia ja osan opinnoista saa itse valita oman suuntautumisen mukaisesti. Toisena vuonna voi syventyä mm. ravitsemukseen, markkinointiin, johtamiseen, elämyksellisyteen tai tuotekehitykseen. Toisena vuonna johdetaan ensimmäisen

vuoden opiskelijoita keittiössä, joten toisena vuotena pääsee kokeilemaan johtamisen teoriaa käytännössä. (Seinäjoen ammattikorkeakoulu 2013.)

Kolmantena ja neljäntenä vuonna suoritetaan paljon isoja projekteja ja suoritetaan kehittämiseen liittyviä opintoja. Tyypillisin viimeisinä vuosina suoritettava projekti on työelämän toimeksi antama ajankohtainen kertaluonteinen kehittämistehtävä. Osa projekteista on vuosittain toistuva. (Seinäjoen ammattikorkeakoulu 2013.)

Restonomikoulutukseen kuuluu myös vapaasti valittavat opinnot. Niiden osuus opinnoista on 10 opintopistettä. Vapaasti valittavat opinnot saa jokainen opiskelija valita itse ja niitä löytyy laaja skaala. Vapaasti valittavia opintoja voi valita myös muiden alojen vapaasti valittavista opinnoista. Niitä ovat mm. erilaiset kielet (espanja, saksa, venäjä tai ranska), alkoholitarjoilu, kuvankäsittely jne. Yhtenä mahdollisuutena suorittaa restonomi opintoja on yritystalli, joka on oma tuleva/keksitty yritys. Lukuvuosien varrella tulevat tehtävät ja projektit voi liittää tähän omaan yritykseen ja kehittää esim. liikeidea yritykselleen. (Seinäjoen ammattikorkeakoulu 2013.)

2.2 Restonomikoulutus ja työllistyminen

Erilaiset projektit ovat osa restonomikoulutusta. Projekteissa valitaan aina projektipäällikkö, jolloin opiskelijat vuorollaan pääsevät harjoittelemaan projektipäällikön tehtäviä erinäisissä projekteissa. Opiskelija pystyy joillakin kursseilla hakeutumaan itseään kiinnostavaan projektiin ja suuntautumaan ryhmän sisällä erilaisiin tehtäviin. Opiskelijoiden vastuu ja itsenäisen työn osuus kasvaa projektin hoitamisessa opintojen edetessä. Uutena projektien suoritustapana on Frami Pro, jossa on mahdollista suorittaa osa projektiopinnoista. Frami Pro mahdollistaa eri koulutusohjelmissa opiskelevien toteuttamat yhteiset työelämälähtöiset projektit. (Seinäjoen ammattikorkeakoulu 2013.)

Restonomeilla on mahdollista työllistyä hyvin monipuolisesti. Opiskelijalla on mahdollisuus saavuttaa monipuoliset taidot toimiakseen liikeideoiltaan erilaisissa ravitsemis- ja palvelualan organisaatioissa. (Seinäjoen ammattikorkeakoulu 2013.) Valmistuttuaan restonomi voi toimia esimerkiksi asiakaspalvelupäällikkönä

toimitilapalveluja tarjoavassa yrityksessä, hotellin tai ravintolan esimiestehtävissä, tuotepäällikkönä catering- tai ravintola-alalla, matkailuorganisaation, tapahtuma-, messu- tai kokouspalveluyrityksen asiantuntijatehtävissä tai erilaisissa alan suunnittelu-, markkinointi- ja myyntitehtävissä. Koulutus antaa myös hyvät valmiudet yrittäjyyteen. (Opiskelupaikka 2013).

Tyypillistä palvelualalle on, että vaativampiin tehtäviin edetään työkokemuksen myötä. Palveluala on jatkuvaa ja siksi tarvitaankin rautaisia osaajia ja koulutuksesta valmistuneella onkin hyvät työnäkymät edessään. (Opiskelupaikka 2013).

3 HARJOITTELU OSANA OPIKSELUA

”Harjoittelun tavoitteena on perehdyttää opiskelija ohjatusti erityisesti ammattiopintojen kannalta keskeisiin käytännön työtehtäviin sekä tietojen ja taitojen soveltamiseen työelämässä” (Ammattikorkeakoululaki 16.6.2005/423).

Harjoittelu on joko yksiosainen tai moniosainen jakso ammattikorkeakouluissa. Se on haasteellinen, monen eri osatekijän toteutettava prosessi (Salonen 2006, 41). Harjoittelu on kolmen osapuolen sopimus, joka hyödyttää opiskelijaa, yritystä ja ammattikorkeakoulua. Harjoitteluprosessin onnistuminen on eduksi jokaiselle osapuolelle (mts. 63). Harjoittelun ajankohta on vapaa, sillä sen voi suorittaa lukuvuoden aikana tai lukuvuosien välisenä kesäaikana (Matkailu- ravitsemis- ja talousalan työrengas 2006, 14). Kesällä suoritettussa harjoittelussa on kuitenkin ongelma, sillä kesäaikaan vakinainen henkilöstö pitää kesälomiaan, eikä opiskelija saa välttämättä kunnon perehdytystä ja opastusta harjoitteluunsa (Kuusenmäki 2006, 58).

Ammattikorkeakouluissa harjoittelulle asetetaan tavoitteet, se on ohjattua opiskelua, jossa yhdistyy teoria ja käytäntö. Opiskelija harjoittelee käytännön työtehtäviä teorian pohjalta (Kaartinen-Koutaniemi 2001, 16). Harjoittelusta tehdään aina sopimus. Sopimus voi olla koulun oma harjoittelusopimus tai työsopimus. Harjoittelusopimus tehdään aina kun harjoittelu tehdään palkattomana. Harjoittelusopimuksen tehtäessä koulu vastaa opiskelijan vakuutusturvasta (Matkailu- ravitsemis- ja talousalan työrengas 2006, 14). Jos harjoittelijalle maksetaan palkkaa, on kyseessä työsuhde, ja hän kuuluu harjoittelupaikan lakisääteisen tapaturmavakuutuksen piiriin (Jyväskylän ammattikorkeakoulu 2012).

Harjoittelussa opiskelija itse tulkitsee omia havaintoja oman tietämyksen ja kokemuksensa pohjalta ja kehittää uuden havainnon pohjalta lisätietämystä asiaan. Ammattikorkeakoulusta valmistuneen henkilön pätevyyden voi eritellä kahteen osaan: hallitsee käsitteellisesti, tieteellisesti tavoitteellista toimintaa ja valmius kansainvälisyyteen. Näiden valmiuksien lomaan sisältyy kolme aluetta: johtamistaidot, kehittämisvalmiudet ja yrittäjyys. (Vesterinen 2002, 23-26.)

Harjoittelu tehdään joko omassa kotimaassa tai ulkomailla. Kansainvälisessä harjoittelussa korostuu erityisesti pärjääminen vieraalla kielellä vieraassa toimintaympäristössä, jossa on eri kulttuuri kuin meillä kotimaassa. (Salonen 2006, 63.)

Opiskelijalla on hyvä mahdollisuus soveltaa harjoittelujaksolla koulussa opittuja asioita käytäntöön. Työpaikkakohtaisesti harjoittelija pystyy soveltamaan opittua teoriaa käytäntöön sopivaksi. Harjoittelu on teoria-opintojen tukena. Opiskelija oppii harjoitteluympäristössä erilaisia työtehtäviä, osaamistarpeita ja ajankohtaiseen kehitykseen liittyviä asioita. Opiskelija tiedostaa harjoittelun kuluessa oman osaamisensa ja myös sen, mitä opittavaa / kehitettävää hänellä vielä on. (Vesterinen 2002, 28-31.)

3.1 Opetussuunnitelmat harjoittelua koskien

Matkailu-, ravitsemis- ja talousalalla harjoittelu suoritetaan useimmissa ammattikorkeakouluissa kahdessa osassa. Tämän alan kaikissa koulutusohjelmissa harjoittelun laajuus on 30 opintopistettä (Jobstep 2013).

Jyväskylän ammattikorkeakoulussa matkailu- ravitsemis- ja talousalan yksikössä, palvelujen tuottamisen ja johtamisen koulutusohjelmassa harjoittelun laajuus on 30 opintopistettä 210 opintopisteestä. Harjoittelujaksoja on kaksi, joista ensimmäinen harjoittelu on ensimmäisellä lukuvuodella ja on laajuudeltaan 15 opintopistettä, toinen harjoittelu sijoittuu kolmannelle lukuvuodelle ja on myös laajuudeltaan 15 opintopistettä. (Jyväskylän ammattikorkeakoulu 2012.)

Seinäjoen ammattikorkeakoulun liiketalouden, yrittäjyyden ja ravitsemisalan yksikössä, palvelujen tuottamisen ja johtamisen koulutusohjelmassa harjoittelun laajuus on 30 opintopistettä 210 opintopisteestä. Se jakautuu kahteen osaan, joista ensimmäinen harjoittelu on perusharjoittelu ja se suoritetaan ensimmäisenä lukuvuotena ja on laajuudeltaan 12 opintopistettä. Toinen harjoittelu on erikoistumisharjoittelu ja se suoritetaan kolmantena lukuvuotena ja on laajuudeltaan 18 opintopistettä. (Seinäjoen ammattikorkeakoulu 2013.)

Mikkelin ammattikorkeakoulussa 30 opintopisteen harjoittelu jakautuu kolmeen osaan. Ensimmäisenä vuonna harjoittelua on viisi opintopistettä, toisena vuonna 10 opintopistettä ja viimeisenä eli kolmantena vuonna harjoittelua on 15 opintopistettä. (Mikkelin ammattikorkeakoulu 2011.)

Eroavaisuuksia siis löytyy eri koulujen välillä, toisaalla harjoittelu suoritetaan kahdessa osassa ja toisessa koulussa se voidaan suorittaa kolmessa osassa.

3.2 Harjoittelun oppimisympäristö

Oppimisympäristö on oppimisen taustatekijä ja siihen voidaan katsoa kuuluvaksi opetussuunnitelma, oppiaineet, opettajat, opetusmenetelmät ja arviointimenetelmät. Harjoittelussa oppimisympäristö on harjoittelupaikka, harjoittelun ohjaaja ja muu henkilöstö. Työpaikan työtavat ja sen vuorovaikutus toimivat opetusmenetelminä harjoittelussa. Opetussuunnitelma määrittelee sen, millainen harjoittelupaikka tulisi olla. Opetussuunnitelmassa tulee olla kuvattuna oppimistavoitteet, oppimismenetelmät, oppimisen arviointi. Ei ole itsestään selvää, että kaikilla harjoittelupaikoilla olisi hyvä oppimisympäristö, vaan siihen tarvitaan kaikkien osapuolien täysi sitoutuminen, selkeät tavoitteet ja koulutusta. (Vesterinen 2002, 37.)

Harjoittelussa oppiminen perustuu oppijan omaan toimintaan ja sen haasteisiin. Työssä opettaa erityisesti työn monipuolisuus, haasteellisuus, vastuullisuus ja hyvä työskentelyilmapiiri. Opiskelija oppii harjoittelujaksoilla oman alan käytännön työtehtäviä todellisessa työympäristössä. (Salonen 2006, 6-7.)

Tolonen-Martikaisen (2011, 17) tutkimuksen mukaan opiskelijat arvostavat monipuolisia oppimisympäristöjä ja erilaisten oppijoiden huomioimista. Opiskelijoiden mukaan tehokkain oppimistapa olisi, että perusasiat opetettaisiin oppilaitoksessa, jonka jälkeen siirryttäisiin käytännössä testaamaan oppeja yrityksiin. Samalla kun omia tietojaan saa kokeilla käytännössä, ne myös syventyvät ja niihin tulee lisää näkökohtia. Tutkimuksen mukaan opiskelijat ovat tarkoittaneet, että harjoitteluun ei kannata mennä, jos sinne ei ole riittäviä tietoja ja taitoja käytettävissä. Tutkimuksessa lukiopohjaisten amk-opiskelijoiden mielipide

oli hyvin yksimielinen, sillä lukiopohjaisten tulisi saada enemmän perusoppeja ja käytännön työtä, ennen kuin lähtevät harjoitteluun. (Tolonen- Martikainen 2011, 17.)

3.3 Erikoistumisharjoittelun tarkoitus

Erikoistumisharjoittelussa tulee perehtyä yrityksen tai organisaation asiantuntija- ja esimiestehtäviin (Jyväskylän ammattikorkeakoulu 2012). Työtehtävät liittyvät esimies-, neuvonta-, markkinointi-, tuotekehitys-, suunnittelu- ym. tehtäviin (Seinäjoen ammattikorkeakoulu 2010).

Erikoistumisharjoittelun päätarkoituksena ei siis ole suorittaa kokin, tarjoilijan ym. työtehtäviä, vaan suorittaa tarkoituksen mukaisia työtehtäviä kehittääkseen itseään ja soveltamalla oppimaansa käytäntöön harjoittelussa.

Erikoistumisharjoittelun jälkeen on tarkoitus, että opiskelijalla on näkemys oman alansa tehtävistä, sekä oman alan tulevaisuuden visioista. Opiskelijan tulee tarkastella kriittisesti reflektoiden omaa edistymistään alalla ja työyhteisön jäsenenä. Harjoittelua suositellaan suorittamaan joko osittain tai kokonaan ulkomailla. (Seinäjoen ammattikorkeakoulu 2010.)

Yhteenvedona harjoittelun päätavoite työelämälle on liiketoiminnan kannattavuus, kun taas oppilaitokselle uusien ammattilaisten valmentaminen työelämän tarpeisiin. Siksi onkin tärkeää valita harjoittelupaikkansa oikein ja pyrkiä valitsemaan sellainen paikka, mistä on itselleen eniten hyötyä ja mahdollisuuksia. (Hajnalka 2011, 22.)

3.4 Harjoittelujaksojen sijoittaminen opetussuunnitelmaan

Virolaisen (2006, 67) tutkimuksen mukaan harjoitteluajankohdat sijoittuvat tutkinnon alku- ja loppupäähän. Ei kuitenkaan ole varmaa onko sijoittelu tarkoituksenmukaista vai soveltuuko ajankohdat vain paremmin näihin ajankohtiin.

Ensimmäisessä harjoittelussa opitaan ja sovelletaan perusasioita, joten se on siksi sijoitettu ensimmäiseen lukuvuoteen Seinäjoen ammattikorkeakoulussa. Toinen harjoittelu sijoittuu opintojen loppuvaiheelle ja silloin jo opiskelijalta odotetaan ja vaaditaan enemmän ammattitaitoa.

Olennaisinta opetussuunnitelmassa harjoittelujen sijoittamisen osalta ei liene niiden laadun kannalta niinkään sijainnin paikka tai jaksottelu teknisenä ratkaisuna, vaan se, miten opetussuunnitelma on kokonaisuudessaan jäsennelty (Virolainen 2006, 68).

Tolonen-Martikaisen (2011, 18) tutkimuksen mukaan opiskelijoiden mielestä tehokkainta oppiminen olisi, jos työelämäjaksoja olisi tiheämmin. Työelämäjaksojen välillä tulisi olla teoriaa ja pohjatietoa tulevaa harjoittelua varten. Teoreettinen oppiminen tulisi tapahtua koululla ja opittua voisi soveltaa harjoittelussa. Jos teoria opintoja ei ole alla, ei harjoittelussa pääse toteuttamaan, syventämään ja laajentamaan oppimaansa.

Seinäjoen ammattikorkeakoulun Palvelujen tuottamisen ja johtamisen koulutusohjelman erikoistumisharjoittelun vastuopettajan Eija Putula-Hautalan (2013) mukaan harjoittelujaksot sijoitetaan muiden opintojaksojen perusteella. Tietyt opinnot tulee käydä ennen harjoitteluun menoa, jotta pystyy työskentelemään esimiestason tehtävissä ja hyödyntämään opittua teoriaa.

3.5 Harjoittelupaikan hakuun ja valintaan vaikuttavat tekijät

Harjoittelupaikka voi löytyä monella tavalla. Pääsääntöisesti sen etsiminen on opiskelijan vastuulla. Opiskelijan itse tulee olla aktiivinen harjoittelupaikkaa etsiessä ja aloittaa harjoittelupaikan haku ajoissa. Harjoittelijoita haluavat työnantajat ilmoittavat harjoittelupaikkoja suoraan ammattikorkeakoulujen valtakunnallisessa työ- ja harjoittelupaikkojen välityspalvelussa Jobstepissä tai työnantajat ottavat suoraa yhteyttä kouluihin (Jyväskylän ammattikorkeakoulu 2012.)

Harjoittelupaikan valinta on tärkeä ja vaativa prosessi oman oppimisen kannalta. Siinä tulee sovittaa yhteen opetussuunnitelman tavoitteet ja opiskelijan

henkilökohtaiset tavoitteet. Harjoittelupaikka tulisi olla tarpeeksi haastava ja sellainen mihin voi soveltaa omaa oppimaansa (Salonen 2006, 41.)

Harjoittelupaikkaa miettiessä kannattaa pohtia ensiksi haluaako tehdä kansainvälisen vai kotimaan harjoittelun. Opiskelijan pystyy halutessaan suorittamaan harjoittelun ulkomailla. (Talentia, [viitattu 25.2.2013].)

Harjoittelupaikan opiskelijat löytävät pääsääntöisesti itse. Harjoittelupaikan etsintää helpottaa aiemmat työpaikat ja työkokemus. Kun on aiempaa kokemusta työpaikoilta, tietää millaiseen harjoittelupaikkaan haluaa suuntautua. Vain muutama opiskelija tarvitsee apua harjoittelupaikan etsinnässä, mutta suorittaa silti itse haun harjoittelupaikkaan. Harjoittelupaikan etsintää auttaa edellisvuotisten harjoitteluiden esittely. Erikoistumisharjoittelun suorittaneet tekevät esityksen ja esittävät sen harjoitteluseminaaripäivänä, jolloin seuraavan vuosikurssin opiskelijat saavat vinkkiä mahdollisista harjoittelupaikoista. (Putula-Hautala 2013.)

3.6 Työelämän ja ammattikorkeakoulun yhteistyön haasteet

Hajnalkan (2011, 22) mukaan opetussuunnitelmat kehittyvät ja yhteistyön työelämän ja koulun välillä on kehityttävä entistä enemmän ja ajateltava aikaa eteenpäin kehittäen uudenlaista ajatusmallia.

Koulutusta kehitetään jatkuvasti. Jotta koulutusta pystytään edistämään ja kehittämään lähemmäksi työelämän tarpeita, tulee koulutuksen järjestäjän ymmärtää tulevaisuuden tarpeista. Tieto ja tiedon välittäminen on yksi tekijä tulevaisuudessa yritysten menestymiselle. Yrityksen saama hiljainen tieto ja erikoisosaaminen, sekä niiden oikein paketoiminen mahdollistaa uudet markkinat. Tulevaisuudessa työelämässä korostuu kyky kehittää, uudistaa omaa osaamistaan ja tunnistaa yhteistyökumppaneiden osaaminen, sekä hyödyntää sitä osaamista. (Aho 2007, 30–31.)

Suurin haaste työelämän ja oppilaitosten yhteistyössä on erilaiset päätavoitteet. Työelämästä täytyisi löytyä aikaa, innostusta ja ymmärrystä suunnitella koulumaailmaan sopivan haastavia ja tarpeeksi pitkällä aikavälillä olevia projekteja, joiden tuotoksia oikeasti hyödynnetään työelämässä. Työelämän täytyy

ymmärtää, että opiskelijoilla projekteihin kuluu pitempi aika, sillä opiskelijat vasta oppivat, mutta toisaalta taas he voivat syventyä aiheeseen enemmän ja löytävätkin siihen mielenkiintoisia näkökulmia. Tällainen toiminta tarvitsisi saumatonta yhteistyötä oppilaitoksen ja työelämän kanssa, jotta esim. työelämä tietää koulun aikataulut ja opetussuunnitelmat mieltäksensä uusia projekteja. (Hajnalka 2011, 27.)

Harva vastavalmistunut restonomi pääsee heti esimiestöihin, vaan siihen vaaditaan vielä työnantajan panostus uuteen työntekijäänsä. Tätä tukee oppilaitoksen kanssa tehtävä yhteistyö, jolloin työnantajat tutustuvat uusiin mahdollisiin työntekijöihin ja he näkevät jo silloin opiskelijan potentiaalin kehittyä. (Hajnalka 2011, 22.)

Yhteistyö on hyvin tapauskohtainen. Osa ajattelee harjoittelijan olevan tuleva ammattilainen ja työntekijä. Toisaalta taas jotkut ajattelevat, että harjoittelija on ilmainen työvoima. Tällöin harjoittelijaa ei perehdytetä, eikä ohjata. Vuosittain SeAMK:in restonomi-opiskelijoista noin yksi tai kaksi harjoittelijaa keskeyttää harjoittelun ja vaihtaa paikkaa. Harjoittelupaikan vaihto ei tarkoita sitä, että joku olisi välttämättä harjoittelupaikassa huonosti. Se voi yksinkertaisesti tarkoittaa sitä, että harjoittelija on itse tajunnut haluavansa eri tyyppisen harjoittelupaikan. Joskus keskeytynyttä harjoittelua seuraa se, että harjoittelupaikka pelkää, etteivät he enää jatkossa saa harjoittelijoita. (Putula-Hautala 2013.)

4 ERIKOISTUMISHARJOITTELUSSA

4.1 Harjoittelijan ominaisuudet

Harjoittelijan tulee olla oma-aloitteinen, mutta liiallinen oma-aloitteisuus voi johtaa ongelmiin aivan yhtä hyvin, kuin se että harjoittelijaa pitää koko ajan ohjata. Eli kohtuullisuus tässäkin on tärkeää. Hyvää harjoittelijaa kuvaa mm. määreet paineen sietokykyinen, kielitaitoinen, avulias, rehellinen, ahkera ja avoin. Harjoittelijan tulee olla aktiivinen ja hänellä tulee olla kiinnostus omaa alaa kohtaan. Harjoittelijan tulee pyrkiä ottamaan kaikki tieto vastaan ja sisäistämään se. (Kolehmainen 2011, 34.)

Harjoittelun lopussa opiskelijalla tulee olla näkemys oman alansa työtehtävistä ja tulevaisuuden visioista. Opiskelija tarkastelee kriittisesti reflektoiden omaa edistymistään alalla ja työyhteisön jäsenenä. (Seinäjoen ammattikorkeakoulu 2010.)

Harjoittelussa tärkeää on myös harjoittelijan ja ohjaajan yhteistyö, sekä molemmin puolinen arvostus. Harjoittelijalla itsellään on myös vastuu oppimisestaan, tiedon ja taidon kehittämisestä. Asenne ratkaisee niin harjoittelijan, kuin harjoittelupaikan kohdalla. Harjoittelijoilla tulee olla oikeanlainen asenne harjoitteluun mentäessä, ensivaikutelma on tärkeä ja jää monille mieleen.

4.2 Harjoittelusopimus, palkat ja palkkiot

Ensimmäiseksi harjoittelupaikkaa tiedusteltaessa voidaan tarkastella, mitä harjoitteluun kuuluu. Harjoittelu voi olla osa laajempaa kehittämissuunnitelmaa tai jokapäiväistä restonomin työtä. Harjoittelupaikan kanssa sopimusta tehdessä, tulisi ottaa esille, millaista aktiivisuutta työnantajapuolelta odotetaan harjoittelun ohjauksessa ja miten työpaikka voi tukea yksittäisen harjoittelijan tavoitteita. Harjoittelun solmimiseen liittyvät harjoittelun palkasta sopiminen (jos on mahdollista maksaa palkkaa), työsopimuksen teko, arvioinnista sopiminen ja palautekeskustelut. (Virolainen 2006, 77.)

Opiskelijalla on mahdollisuus saada harjoittelusta palkka, jos työnantaja niin haluaa. Opiskelijan harjoittelusta saama palkka on ammattikorkeakoulun ja opiskelijan välinen sopimus. Palkasta tulee kuitenkin ilmoittaa harjoittelusopimuksessa. Opiskelijalle palkka kertoo arvostuksesta, että hänen työpanostaan arvostetaan yhtä paljon, kuin muidenkin työntekijöiden, eikä vain hyväksikäytetä ahkeraa opiskelijaa luovine ideoineen. Kuitenkin ohjaavan opettajan näkökulmasta palkan maksaminen tuo lisäjännitettä harjoittelun kululle ja roolille. (Virolainen 2006, 88–89.)

Vuosittain noin kaksi harjoittelijaa saa harjoittelusta palkkaa. Palkan saantiin voi vaikuttaa esim. työturvallisuuteen liittyvät asiat, vaitiolovelvollisuus jne. Yleensä tutkimushankkeessa harjoittelija saa palkkaa, sillä hankkeeseen on budjetoitu apulaisten palkka. (Putula-Hautala 2013.)

4.3 Harjoittelun onnistumiseen vaikuttavat tekijät

Harjoittelussa opiskelijan tulee pitää huolta oikeuksista ja velvollisuuksista, jolloin osoittaa arvostavansa itseään, koulutusta ja osaamista. Harjoittelu on käyntikortti työelämään. Se on ainutlaatuinen tilaisuus olla ohjatusti osa työyhteisöä. Harjoittelussa on hyvä tutustua työyhteisöön, yhteistyökumppaneihin ja luoda omaa verkostoa ja yhteyksiä. (Talentia, [viitattu 25.2.2013].)

Ennen harjoittelun alkua opiskelijan tulee asettaa tavoitteet ja sopia työnkuvasta harjoittelun ohjaajan ja työpaikan edustajan kanssa. Työnkuva on työhön tutustumista. Harjoittelu tulee suorittaa ohjatusti, eikä työn tulisi sisältää vaativia itsenäisiä päätöksiä. Jos opiskelija otetaan sijaiseksi, hänelle tulee tehtävästä maksaa työehtosopimuksen mukaista palkkaa. Kun kyseessä on harjoittelu, (eli työhön tutustumista) silloin täytyy olla tarkkana, ettei työnkuva muutu sijaisuudeksi. (Talentia, [viitattu 25.2.2013].)

Harjoittelupaikan tulee olla henkilökohtaisesti kiinnostava ja ammatillisessa mielessä opettava, jotta voi saavuttaa ammatilliset tavoitteet ja oppimistarpeet. Hyvin onnistunut harjoittelu auttaa jatkossa mahdollisen työpaikan tai opinnäytetyön toimeksiannon saamisessa. (Kuusenmäki 2006, 14–16.)

Onnistunut harjoittelujakso on monivaiheinen prosessi, joka koostuu harjoittelua edeltävästä valmistelusta, suunnittelusta, harjoittelun suorittamisesta huomioon ottaen koulutusohjelman ja opiskelijan tavoitteet, harjoittelun seurannasta, raportoinnista ja arvioinnista. Opiskelijan oma aktiivisuus on avainasemassa, hänen tulee suunnitella yhdessä harjoittelun ohjaajan kanssa tulevasta, asettaa tarpeeksi haasteelliset tavoitteet itselleen, motivoitua harjoittelujaksoa varten ja arvioida harjoittelujakson kuluessa omaa toimintaansa (Matkailu- ravitsemis- ja talousalan työrengas 2006, 12.) Opiskelijan motivaatio kuvastuu tavoitteista, jotka opiskelija itse asettaa itselleen. Onnistunut oppiminen vaatii motivoituneen opiskelijan ja ohjauksen oikeiden oppimiskokemusten saantiin. (Kuusenmäki 2006, 8.)

Putula-Hautalan (2013) mukaan opiskelijan tulee olla tavoitteellinen ja miettiä mitä harjoittelultaan haluaa. Kun harjoittelun tavoitteet ovat selvillä, etsitään sopiva harjoittelupaikka. Harjoittelijan tulee kertoa harjoittelun ohjaajalle (harjoittelupaikassa) mitä hän harjoittelultaan haluaa. Harjoittelijan pitää itse olla aktiivinen ja joustava. Harjoittelu onnistuu kun harjoittelija ja työnantaja tietävät mitä toisiltaan odottaa.

4.4 Harjoittelun eteneminen ja haasteet

Harjoittelujaksojen tulee edistää ammatillista kasvua. Niiden tulee olla riittävän monipuolisia ja harjoittelun kuluessa niiden tulee kehittyä haasteellisemmaksi ja vaativammaksi (Salonen 2005, 13).

Osapuolien sujuva yhteistyö edellyttää molemminpuolista kunnioitusta, tasavertaisuutta, omistautumista, sekä yhteistä pohdiskelua harjoitteluun liittyen (Kuusenmäki 2006, 16).

Harjoittelun haasteena on se, että kohtaako työpaikkojen vaatimustaso opetussuunnitelman sisältöä. Työpaikoilla voi tavoitteet ja odotukset olla hyvinkin korkealla harjoittelijan suhteen, mutta kohtaako harjoittelijan tavoitteet työpaikan vaatimuksia. Jos työpaikka odottaakin enemmän, mitä harjoittelija voi antaa johtuen opetussuunnitelmasta. Siksi olisi tärkeää, että harjoittelupaikkoihin

tehdään selväksi se, mitä opiskelijalta vaaditaan ja minkä tyyppinen harjoittelun tulisi olla. (Virolainen 2006, 68.)

Pääsääntöisesti harjoittelut etenee suunnitellusti, mutta jos ei etene harjoittelija ottaa yhteyttä opettajaan tai esimieheen. Asia selvitetään ja tarvittaessa harjoittelija voi vaihtaa harjoittelupaikkaa. (Putula-Hautala 2013.)

4.5 Tavoitteiden saavuttaminen harjoittelussa

Opiskelijalla tulisi olla näkemys oman alansa tehtävistä ja alansa tulevaisuuden visiosta harjoittelun päätyttyä. Opiskelijan tulisi tarkastella omaa edistymistään alalla ja työyhteisön jäsenenä. (Seinäjoen ammattikorkeakoulu 2010.)

Erikoistumisharjoittelupaikan opiskelija valitsee uratoiveidensa ja tavoitteidensa mukaisesti. Valmistautuminen ennen harjoittelua on tärkeää ja siksi opiskelija laatii työnantajan kanssa harjoittelusuunnitelman, jossa määritellään harjoittelun sisältö ja siihen kuuluvat tehtävät. Erikoistumisharjoittelun työtehtävät liittyvät markkinointi-, esimies-, neuvonta-, tuotekehitys-, suunnittelu- ym. tehtäviin. Harjoittelua valvova opettaja hyväksyy harjoittelusuunnitelman (Seinäjoen ammattikorkeakoulu 2010.)

Myös harjoittelupaikan henkilöstöllä tulisi olla riittävästi tietoa harjoittelun tavoitteista ja menetelmistä, jolloin hekin pystyvät ohjaamaan harjoittelijaa ja samalla olla itsekin osa oppivaa yhteisöä. Käytännössä harjoittelija voi tehdä itsestään ja tavoitteistaan esim. esitteitä jaettavaksi muistuttamaan hänen harjoittelutavoitteistaan. Harjoittelija ja tavoitteet voidaan esittää myös yhteisessä viikkopalaverissa ja olisi hyvä että harjoittelijan vahvuudet tulisivat esille, jotta työyhteisössä osattaisiin hyödyntää harjoittelijan taitoja ja tietoja mahdollisimman tehokkaasti. (Vesterinen 2002, 23.)

4.6 Harjoittelun ohjaus

Säännöllinen ohjaus on tärkeä asia harjoittelun onnistumisen kannalta. Harjoitteluun kuuluu asianmukainen perehdytys ja ohjaus. Jokaisella opiskelijalla

tulee olla nimetty ohjaaja, johon opettaja voi tarvittaessa ottaa yhteyttä. Harjoittelupaikan ohjaaja on opiskelijan tukena harjoittelussa. Ohjaajan kanssa käydään läpi harjoittelijan keskeiset tehtävät ja tavoitteet (Talentia, [viitattu 25.2.2013.]) Ohjauksen vähimmäisvaatimuksena on, että opiskelija kokee saavansa tarvittaessaan ohjausta (Matkailu- ravitsemis- ja talousalan työengas 2006, 17).

Ohjaajilla, työntekijöillä ja opettajilla on tärkeä rooli harjoittelussa oppimisen ohjaamisessa. Näiden vuorovaikutus tilanteet mahdollistavat keskustelun harjoittelun onnistumisesta. Tästä huolimatta opiskelijat kokevat saavansa vähän ohjausta ja palautetta harjoittelun aikana (Salonen 2006, 42.)

Tärkein harjoittelun tarkoitus on oppimisen ohjaaminen ja tukeminen. Arvioinnissa opiskelijan tulee saada rehellistä palautetta omasta oppimisestaan, heikkouksistaan ja vahvuuksistaan. Arvioinnin tulisi ylläpitää opiskelijan motivaatiota ja auttaa laatimaan uusia tavoitteita. (Salonen 2006, 44.)

4.6.1 Ohjaus koulussa

Ennen harjoittelun aloittamista opiskelijalla tulee olla riittävät tiedot ja taidot. Ne saadaan harjoittelua edeltäviltä opinnoilta. Ohjaus on tavoitteellista toimintaa, jossa otetaan huomioon opiskelijan lähtötaso (Salonen 2006, 20.) Harjoittelun ohjauksen laatua varmennetaan oppimispäiväkirjan avulla. Oppimispäiväkirjassa opiskelija pohtii omaa osaamistaan, kehittymistään ja kehittämisen kohteita. Oppimispäiväkirjan kirjoittamiseen tulisi antaa kirjalliset ohjeet esim. ohjaavien kysymysten muodossa. (Kaartinen-Koutaniemi 2001, 35.)

Ammattikorkeakoulut pyrkivät kansainvälisyyteen ja tarjoamaan opiskelijoille mahdollisuuden kansainvälistymiseen. Opiskelijat voivat suorittaa osan opinnoistaan ulkomailla vaihto-opiskelijana tai suorittaa kansainvälisen harjoittelun. Ulkomailla suoritettu harjoittelujakso antaa opiskelijoille tilaisuuden kehittää asiantuntijuutta ja omaa ammatillista osaamista, sekä edistää kansainvälisyyttä ja työnsaantimahdollisuutta valmistumisen jälkeen. Ammattikorkeakoululain (16.6.2005/423) mukaan harjoittelu tulisi aina suorittaa

ohjatusti. Ulkomailla harjoittelussa olevia opiskelijoita voidaan ohjata verkko-ohjauksen avulla, jolloin heitä voidaan tukea joustavammin, tehokkaammin ja yksilöllisemmin. (Salonen 2006, 45.)

Ohjauksen puutteellisuuden ajatellaan johtuvan ainakin seuraavista asioista: Harjoittelu ei vastaa sille asetettuja tavoitteita ja joskus harjoittelijoita käytetään mm. palkallisen työvoiman korvikkeena (Taskila [viitattu 20.7.2013], 2).

Harjoittelusta vastaavan opettajan työtehtäviin kuuluu yhteydenpito harjoittelupaikkoihin. Opettaja vastaa siitä, että harjoittelupaikoilla on tiedot ammattikorkeakoulun koulutusohjelmasta, opintokokonaisuudesta ja opiskelijan ohjauksesta. Olisi hyvä jos ohjaava opettaja kävisi harjoittelupaikassa ainakin harjoittelun alussa ja lopussa. Yleisesti käytännössä opettaja käy harjoittelupaikassa vain kerran. (Kaartinen-Koutaniemi 2001, 18.)

4.6.2 Ohjaus työpaikalla

Harjoittelun ohjaajan työ alkaa jo ennen kuin harjoittelija on saapunut paikalle. Ohjaaja voi pyytää harjoittelijaa lähettämään itsestään lomakkeen, jossa hän kertoo itsestään ja osaamisestaan. Lomakkeen avulla ohjaaja saa tietoa opiskelijan osaamisesta. Ohjaajan on hyvä tutustua myös harjoittelusopimukseen, joka tehdään aina ennen harjoittelua. Sopimuksesta tai harjoittelusuunnitelmasta ilmenee sekä oppilaitoksen, että opiskelijan harjoittelulle asettamat tavoitteet. Ohjaajan toivotaan perehtyvän oppilaitoksen opetussuunnitelmaan saadakseen kokonaiskuvan opiskelijan opinnoista. Useimpien oppilaitoksien verkkosivuilta löytyy paljon hyödyllistä tietoa käytännöistä ja opiskelijoiden opinnoista. (Kolehmainen, Jaamalainen, Katajarinne, Leinonen & Määttä 2008, 46.)

Koko työyhteisölle tulee kertoa harjoittelijan tulosta, harjoittelun kestosta ja tavoitteista. Harjoittelun ohjaajan tulee varata aikaa viikoittain harjoittelijan ohjaamiseen. Toimiva perehdyttämissuunnitelma ja harjoittelun ohjaussuunnitelma on hyvä tukipilari koko harjoittelun ajalle. Hyvä harjoittelusuunnitelma elää tarpeiden mukaan. Perehdytyksessä ja ohjauksessa huomioidaan ohjattavan osaamisen taso ja tavoitteet. Harjoittelun ohjaussuunnitelman tulisi olla

mahdollisimman selkeä, tärkeysjärjestyksen huomioiva ja vain asioihin keskittyvä. (Kolehmainen ym. 2008, 46–47.)

Harjoittelupaikoissa ohjauksen sujumiseen vaikuttavat työpaikan koko, henkilöstöresurssit ja ohjaushistoria. Siihen vaikuttaa myös harjoittelun toteutuminen laajemman yhteistyösopimuksen puitteissa, sitoutuminen harjoittelijan oppimisen kehittämiseen ja harjoittelijan hyödyntäminen kehittämistyöhön ja ohjaajan ohjauskokemus sekä –käsitys. Harjoittelupaikka, jossa ei aiemmin ole ollut harjoittelijoita vaatii enemmän perehdytystä opiskelijan ohjauksesta. Joillakin harjoittelun ohjaajilla ei välttämättä ole mitään käsitystä alasta tai ohjauksesta, joten on hyvin tärkeää, että koulutusohjelmasta tulee tarkat tiedot kunkin harjoittelujakson vaatimustasoista ja yleisestä tiedosta alasta. (Virolainen 2006, 83.)

Harjoittelunohjaajan tärkein tehtävä on olla oman alansa ammattilainen, joka perehdyttää ja ohjaa opiskelijaa. Harjoittelussa opiskelijan kehitymis- ja oppimisprosessiin vaikuttaa oleellisesti harjoittelunohjaaja. Palautteen antaminen opiskelijalle on hyvin tärkeää ja osa oppimisprosessia. (Kaartinen-Koutaniemi 2001, 18.)

Kaartinen-Koutaniemen (2001, 33) mukaan laadukas harjoittelu syntyy oikeanlaisen ohjauksen kautta. Harjoittelusta vastuussa olevat ohjaajat voisivat entistä enemmän tutustua ja perehtyä harjoittelijan opintoihin ja koulutustasoon. Ohjaajia tulisi kouluttaa esim. luennoilla ja tiedotustilaisuuksilla (Kaartinen-Koutaniemi 2001, 32.)

4.7 Harjoitteluraportti

Harjoitteluraportti palvelee hyvin sekä ohjaavaa opettajaa että itse opiskelijaa. Raporttiin tulee pohtia onnistumisia, kehittämistarpeita, kokemuksia, itsearviointia ja analysointia. Raporttiin on hyvä pohtia omaa edistymistään ja teorian yhdistämistä käytäntöön. Tyypillinen harjoittelun raportointi on kirjallinen, mutta siitä tehdään myös suullinen versio opiskelijoiden yhteisiin seminaareihin esitettäväksi. Harjoitteluraportin keskeisen sisällön määrää jokainen

koulutusohjelma itse. Opiskelijoille olisi hyvä myös antaa jokin tehtävä tehtäväksi koko harjoittelun ajaksi itse harjoittelupaikkaan. (Virolainen 2006, 91.)

Hyvässä harjoitteluraportissa ei ainoastaan kerrota mitä harjoittelussa on tehty, vaan raportti rakennetaan oppimispäiväkirja tyyppisesti, mitä on oppinut ja missä on vielä kehitettävää. Raportissa tulee analysoida ympäristössä tapahtuvia muutoksia. Seurata miten esim. työpaikalla johdetaan työntekijöitä, millaiset työtavat ja miten paneudutaan kuhunkin asiaan. Raportissa tulee myös peilata harjoittelussa oppimaansa teoria opintoihin. (Putula-Hautala 2013.)

4.8 Harjoittelun arviointi ja itsearviointi

Harjoittelu arvioidaan aina. Arviointi perustuu harjoittelulle annettujen tavoitteiden saavuttamiseen. Harjoittelusta annetaan hyväksymismerkintä tai se arvioidaan viisiportaisella arviointiasteikolla (Matkailu- ravitsemis- ja talousalan työrengas 2006, 23.)

Arviointiperusteet tulee olla selkeät (ei kaksoismerkitystä) ja selvillä harjoittelun ohjaajalla ja opiskelijalla. Toisinaan arvioinneissa ohjaaja vertaa harjoittelijaa ammattihenkilöstöön, eikä harjoittelulle asetettuihin tavoitteisiin, tällöin arviointi on virheellinen. (Salonen 2006, 24.)

Itsensä kehittämisen edellytys on, että osaa arvioida oman toimintansa rajoja ja osaa löytää itsestänsä kehittämisen tarpeita. Omien rajojen tunnistamiseen auttaa omien tavoitteiden asettaminen. Itsearviointi voi olla itsearvioivaa tai pohdiskelevaa. Korkeakoulutuksessa tulisi opettaa itsearvioinnin ja pohdiskelun taitoja, jotta opiskelija osaa varmasti pohtia asioita oikein. (Virolainen 2006, 99.)

5 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

Opinnäytetyö suoritettiin tutkimustyönä. Opiskelijoille suoritettiin kvantitatiivinen tutkimus kyselylomakkeella. Opinnäytetyöhön haastateltiin Seinäjoen ammattikorkeakoulun palveluiden tuottamisen ja johtamisen koulutusohjelman kotimaan harjoittelusta vastaavaa opettajaa.

Erikoistumisharjoittelu on osa amk opintoja ja siksi jokaisen opiskelijan tulisi päästä myös kokeilemaan teorian siirtämistä käytäntöön ja tehdä niitä työtehtäviä, mitä erikoistumisharjoitteluun kuuluu. Harjoittelu on jaettu Seinäjoen ammattikorkeakoulussa kahteen osaan. Ensimmäisenä vuonna harjoittelussa pääsee kokeilemaan perusasioita, kuten ruoan laittoa, tarjoilua jne. Kolmantena vuonna erikoistumisharjoittelussa jokaisen pitäisi pyrkiä sellaiseen paikkaan, että pääsee tekemään esim. markkinoinnin tai kehittämisen työtehtäviä. Tietysti työtehtävät riippuvat harjoittelijasta itsestään, suostuuko hän tekemään erikoistumisharjoittelussa tuotannon töitä vai vaatiiko hän päästä tekemään esimiehen toimenkuvaan kuuluvia töitä.

5.1 Tutkimuksen tavoitteet

Harjoittelusta vastaavien opettajien tulee perehtyä opiskelijoiden valitsemiin harjoittelupaikkoihin. Tutkimuksessa selvitettiin erikoistumisharjoittelun asettamaa tavoitteellisuutta ja haasteellisuutta sekä näiden asioiden saavuttamista. Tutkimuksessa selvitettiin yleistä erikoistumisharjoittelun onnistumista ammattikorkeakoulun asettamilla tavoitteilla. Siinä selvitettiin myös vastaako harjoittelupaikat esimiestyötasoa, saako opiskelija vastuuta ja haasteellisia tehtäviä harjoittelussa.

Opinnäytetyön avulla voidaan tulevaisuudessa ottaa huomioon harjoittelun laatu ja harjoittelun sisältö, jotta harjoittelija saa mahdollisimman hyvän ja vaativan harjoittelun ja pääsee suorittamaan esimiestason työtehtäviä.

Ohjauksen tärkeydestä tulisi tiedottaa harjoittelun ohjaajaa ja panostaa siihen.

5.2 Menetelmät ja aineiston keruu

Tutkimusaineisto kerättiin määrällisellä tutkimuksella, johon osallistui kaksi AMK:n restonomikoulutuksen erikoistumisharjoittelun suorittanutta vuosikurssia Seinäjoen ammattikorkeakoulusta. Kysely suoritettiin kyselylomakkeella.

Tutkimus suoritettiin Seinäjoen ammattikorkeakoulun kolmannen ja neljännen vuosikurssin restonomi-opiskelijoille. Kysely rajattiin nuorten koulutusohjelmien opiskelijoihin. Kysely suoritettiin paikanpäällä Seinäjoen ammattikorkeakoulussa Kauhajoen toimipaikassa. Kyselylomakkeet jaettiin paikalla olleille ja täytetyt lomakkeet kerättiin välittömästi täytön jälkeen.

Kyselylomake on jaettu kahteen osioon. Ensimmäinen osio käsittelee taustatietoja ja toinen osio harjoittelua.

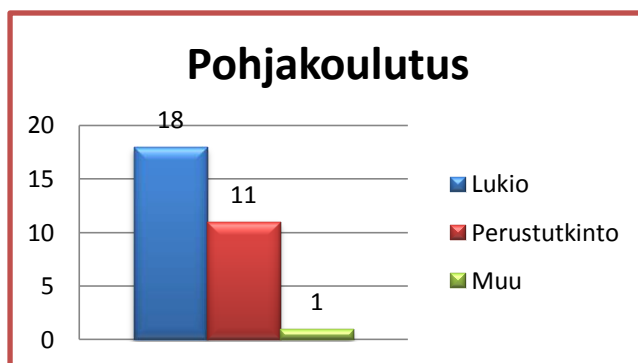
6 RESTONOMIEN ERIKOISTUMISHARJOITTELUN TULOKSET

Tutkimukseen osallistui yhteensä 30 palvelujen tuottamisen ja johtamisen koulutusohjelman opiskelijaa. Perusjoukkoon kuului n. 40, joista 10 ei halunnut vastata, tai he eivät olleet vielä suorittaneet erikoistumisharjoittelua. Kysely suoritettiin Seinäjoen ammattikorkeakoulun kolmannen ja neljännen vuosikurssin opiskelijoille, jotka olivat suorittaneet erikoistumisharjoittelun. Vastanneet olivat oli 21 – 28 vuotiaita. Vastaajista 24 oli naisia ja 6 miestä. Tutkimus suoritettiin paikanpäällä ja kyselylomakkeet kerättiin välittömästi takaisin. Kyselylomakkeessa on 24 kysymystä. Suurin osa kysymyksistä on monivalintakysymyksiä, joihin on kaksi – viisi valintavaihtoehtoa. Kyselylomake liitteessä 1.

Kaikki tulokset käsiteltiin yksitellen excel-ohjelmalla, mutta muutamia satunnaisia vastauksia jouduttiin hylkäämään epäselvyyden tai tyhjän vastauksen vuoksi. Yhtäkään kyselylomaketta ei hylätty kokonaan. Kyselylomakkeessa oli joitakin monivalintakysymykseen tarkoitettuja täydennys mahdollisuuksia. Kyseiset kohdat oli tarkoitettu aiemman valinnan perusteluun. Tällä tavoin saatiin enemmän tietoa opiskelijanvastauksesta. Kyselylomakkeessa oli myös yksi avoin kysymys, joihin ei pystynyt laatimaan vaihtoehtoja vaan vastaaja sai vastata avoimesti.

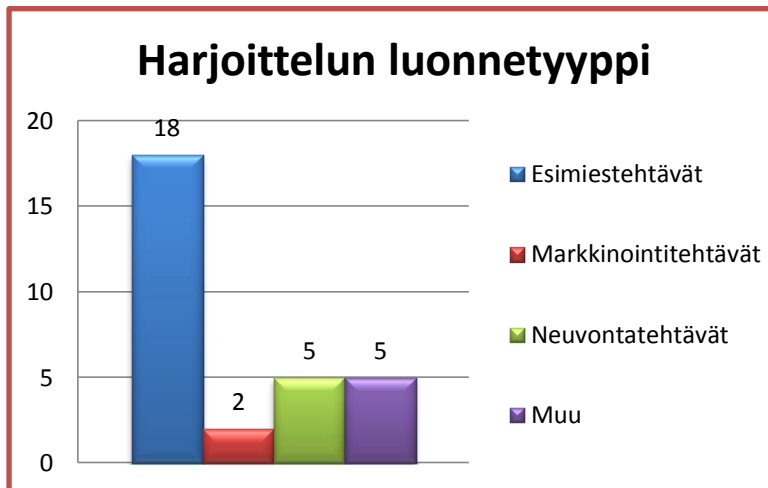
6.1 Taustatiedot

Vastanneista 18 oli käynyt lukion, 11 perustutkinnon ja yksi muun tutkinnon. Muu tutkinto oli yhdistelmätutkinto. (Kuvio 1).

Kuvio 1. Pohjakoulutus (n=30)

Vastanneista 24 oli suorittanut harjoittelunsa Suomessa ja kuusi oli suorittanut harjoittelunsa ulkomailla. Harjoittelun luonnetyyppi jakautui harjoittelijoiden kesken seuraavasti: harjoittelussa esimiestehtäviä pääsi suorittamaan 18 vastaajaa, markkinointitehtäviä kaksi vastaajaa, neuvontatehtäviä viisi ja muita tehtäviä viisi. (Kuvio 2). Muihin tehtäviin sisältyi mm. tutkimustyötä, ravitsemukseen liittyvät työtehtävät, keittiötyötehtävät, asiakaspalvelutehtävät.

Kuvio 2. Harjoittelun luonnetyyppi (n=30)

Taustatietoja koskevan osion loppuksi oli kysymys, joka käsitteli aihetta harjoittelupaikan valinnasta. Tärkein tekijä harjoittelun valintaan vastattiin olevan sijainti. Tähän täydentävään kohtaan vastauksia tuli kiitettävästi ja muita syitä harjoittelupaikan valintaan oli: kiinnostus alaan, sijainti, mieleiset työtehtävät, kiinnostus kansainvälisyyteen, kiinnostuksen kohteet kehitysmaihin ja kehitystyöhön, nähdä uusi puoli alasta, halu ulkomaille, työtehtävät, ulkomaiden kulttuuri, aikaisempi työkokemus harjoittelupaikassa, julkinen sektori, eksoottisuus, erilaisuus, monipuolisuus, työpaikan suuruus, uusi yritys (mahdollisuus vakinaiseen työpaikkaan), harjoittelijaa kiinnostava yritys, mahdollisuus työskennellä paikassa, johon ei välttämättä pääse töihin ja haastavuus.

6.2 Harjoittelu

Harjoittelun pystyy suorittamaan niin lukuvuoden aikana, kuin kesäaikana. Lukuvuoden aikana harjoittelun suorittaneita oli 27 ja kesäaikana suorittaneita

kolme. Harjoitteluajankohta oli 26 mielestä sopiva ja neljän mielestä se ei ollut sopiva ajankohta harjoittelulle. Pääosin harjoittelut suoritettiin palkattomina, sillä ainoastaan neljä sai harjoittelustaan palkkaa.

28 vastaajaa oli kirjoittanut harjoittelusopimuksen ja kaksi vastaajista ei ollut kirjoittanut sopimusta. Kyselylomakkeessa kysyttiin harjoittelun tarpeellisuudesta opinnoissa. Vastaajista 28 oli sitä mieltä että harjoittelu on tarpeellinen ja 2 sitä mieltä että se ei ole tarpeellinen. Kysymys omasta motivaatiosta jakoi paljon mielipiteitä. Vastaajista 24 vastasi heillä olevansa hyvä motivaatio, neljä vastasi melko hyvä, yksi vastasi keskinkertainen ja yksi vastasi motivaationsa olevan melko huono. Kukaan ei vastannut motivaation olevan huono. Kysymykseen pystyi selittämään myös avoimella tekstillä, mutta kukaan vastaajista ei avannut valintaansa. (Kuvio 3).

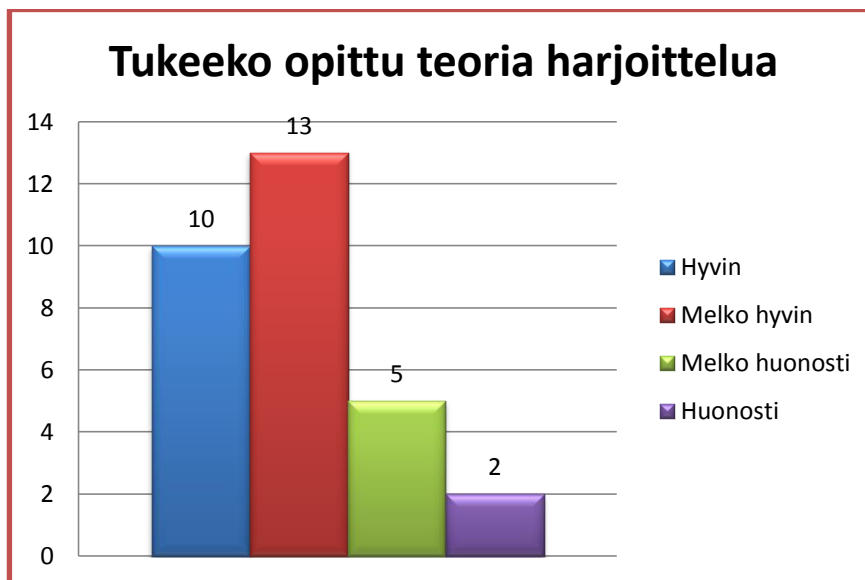

Kuvio 3. Restonomi-opiskelijoiden motivaatio harjoittelua kohtaan (n=30)

Seuraavassa osiossa selvitettiin riittävän ohjauksen antoa ennen harjoitteluun lähtöä. Vastaajista 21 oli sitä mieltä, että ohjausta oli riittävästi ja yhdeksän oli sitä mieltä, että ohjausta olisi voinut antaa enemmän. Harjoittelupaikan henkilökunnan vastaanotto voi olla hyvinkin vaihteleva ja niin vastaukset vaihtelivat myös vastaajien kesken. Vastaajista 19 oli sitä mieltä että vastaanotto oli hyvä, kahdeksan oli sitä mieltä, että vastaanotto oli melko hyvä, ainoastaan kolme

vastasi vastaanoton olevan melko huono. Tähän kysymykseen kukaan ei ollut vastannut vastaanoton olevan huono.

Harjoittelujakson pituuteen vastattiin seuraavasti: kahden mielestä harjoittelujakso on pitkä, 27 mielestä se on sopiva ja yhden mielestä lyhyt. Seuraavaksi selvitettiin tukiko harjoittelujakso opittua teoriaa. Vastaajista 10 oli sitä mieltä, että harjoittelu tuki hyvin opittua teoriaa, 13 mielestä melko hyvin, viiden mielestä melko huonosti ja kahden mielestä huonosti. (Kuvio 4).

Kuvio 4. Tukeeko opittu teoria harjoittelua (n=30)

Kyselylomakkeessa selvitettiin saavuttiko harjoittelija asettamansa tavoitteet. Tähän kysymykseen vastasi kaikki, eli 30 vastaajaa. Tulokset jakautuivat seuraavasti: 23 vastasi kyllä ja seitsemän vastasi ei. Harjoittelussa vastuuta sai 20 vastaajaa ja 10 ei saanut vastuuta. Tähän kysymykseen sai antaa täydentävän vastauksen, jos vastaus oli *en*. Avoimissa vastauksissa kerrottiin ongelmana olleen kielimuuri, harjoittelun ohjaajalla ei ollut aikaa, harjoittelupaikka ei ollut tietoinen tavoitteista, eri tyylit, tavat ja kulttuuri, ohjaaja ei näyttänyt kiinnostusta harjoittelussa opittavia asioita kohtaan ja sukupuolierot. Yksi oli myös vastannut, että sai vastuuta, mutta olisi halunnut sitä enemmän.

Harjoittelujakso kehitti omaa osaamista kahdeksan mielestä hyvin, 14 mielestä melko hyvin, viiden mielestä keskinkertaisesti ja kolmen mielestä melko huonosti. Kukaan ei vastannut, että huonosti. (Kuvio 5).

Kuvio 5. Harjoittelujakson vaikutus omaan osaamiseen (n=30)

Ohjausta harjoittelussa saatiin vaihtelevasti. (Kuvio 6). Hyvin ohjausta sai 13, melko hyvin 12 ja huonosti viisi. Jos tähän kysymykseen vastasi huonosti, sai sen perustella avoimessa kysymyksessä. Perusteluina olivat, että olisi halunnut opetella niitä asioita, joita ennen harjoittelua sovittiin, ei ollut perehdytystä ollenkaan, eikä vastauksia saatu harjoittelijan esittämiin kysymyksiin.

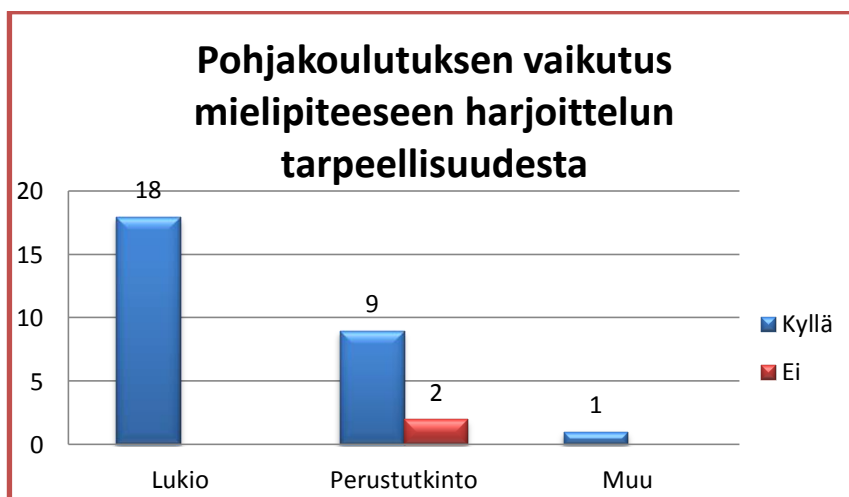
Kuvio 6. Ohjauksen riittävyys harjoittelupaikassa (n=30)

Seuraavaksi selvitettiin harjoittelun vaativuusastetta. Kolme oli sitä mieltä, että harjoittelu oli hyvin vaativa, viidentoista mielestä melko vaativa ja 12 vastaajaa oli sitä mieltä, että harjoittelu ei ollut lainkaan vaativa. Palautekeskustelu tulee pitää

aina harjoittelun loppusuoralla tai harjoittelun päätyttyä. Vastaajista 22 vastasi heillä ollen palautekeskustelu ja kahdeksan vastasi, ettei heillä ole ollut palautekeskustelua. Lopuksi kyselylomakkeessa selvitettiin oliko harjoitteluraportin kirjoitusohjeet selkeät. Vastaajista 17 vastasi ohjeiden olevan selkeät ja 11 vastasi etteivät ne ole selkeät. Tässä kysymyksessä oli kaksi tyhjää vastausta, jotka hylättiin.

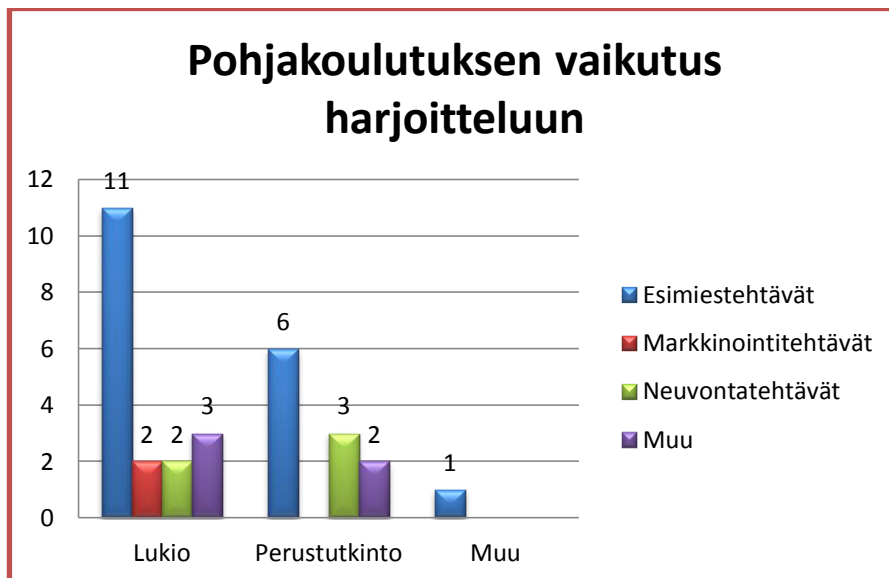
6.3 Ristiinvertailu

Sukupuolijakauma oli hyvin tavanomainen restonomi-alan koulussa. Suurin osa vastanneista asui joko Kauhajoella tai Seinäjoella. Vain pieni osa asui muilla paikkakunnilla (mm. Porissa, Oulaisissa, Jalasjärvellä ja Helsingissä). Ikäjakauma pysyi hyvin pienenä, sillä kysely suoritettiin ainoastaan kolmannen ja neljännen vuosikurssin nuorisopuolen opiskelijoille. Suurin osa oli pohjakoulutukseltaan lukiosta. Alla olevassa taulukossa verrataan pohjakoulutuksen vaikutusta mielipiteeseen harjoittelun tarpeellisuudesta. Lukiolaisten mielestä harjoittelu on ehdottoman tärkeä ammattikorkeakoulu opinnoissa, kun taas perustutkinnon käyneiden mielipiteet hieman jakautuvat. Kahden perustutkinnon suorittaneen mielestä harjoittelu ei ole tarpeellinen opinnoissa, kun taas yhdeksän mielestä harjoittelu koettiin tarpeelliseksi opinnoissa. (Kuvio 7).

Kuvio 7. Pohjakoulutuksen vaikutus mielipiteeseen harjoittelun tarpeellisuudesta (n=30)

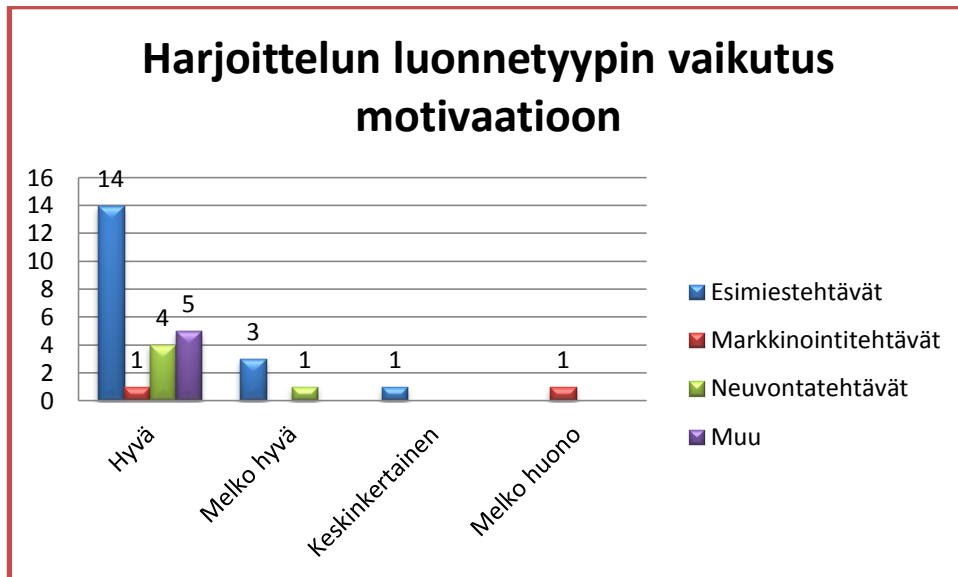
Pohjakoulutus voi vaikuttaa myös siihen, että 16 vastaajaa suoritti harjoittelunsa Suomessa ja kaksi ulkomailla. Kun taas perustutkinnon suorittaneista seitsemän suoritti harjoittelun Suomessa ja neljä ulkomailla. Tähän voi vaikuttaa se, että perustutkinnon suorittaneet ovat tehneet harjoitteluita jo perustutkinnossa, kun taas lukiolaiset eivät. Jos perustutkintolaiset hakivat jotain uudenlaista kokemusta ulkomailta ja lukiolaiset hakivat vahvistusta osaamiseensa Suomesta. Pohjakoulutuksen vertaaminen harjoittelun luonnetyyppiin antaa seuraavanlaisia tuloksia. Lukion käyneet suorittivat enimmäkseen esimiestehtäviä, sillä 11 vastaajaa suoritti esimiestöitä, kaksi suoritti markkinointitehtäviä, kaksi neuvontatehtäviä ja kolme suoritti muita ammattiin liittyviä tehtäviä. Perustutkinnon käyneistä eniten suoritti esimiestehtäviä (6 vastaajaa), toiseksi eniten vastaajista kolme suoritti neuvontatehtäviä ja kaksi suoritti muita ammattiin liittyviä tehtäviä. Muun koulutuksen suorittanut suoritti esimiestehtäviä. (Kuvio 8).

Kuvio 8. Pohjakoulutuksen vaikutus harjoitteluun (n=30)

Seuraavaksi verrattiin harjoittelun luonnetyyppejä omaan motivaatioon, josta tuloksena tuli hyvin monipuolisia vastauksia. Huonoimman motivaation harjoittelua kohtaan omasi vastaaja, joka suoritti harjoittelussaan markkinointitehtäviä. Keskinäisen ja melko hyvän motivaation omasivat viisi vastaajaa. Ne henkilöt suorittivat harjoittelussa esimiestehtäviä ja neuvontatehtäviä. Hyvä motivaatio harjoittelua kohtaan vastasi 24 vastaajaa, joista 14 oli esimiestöissä, yksi

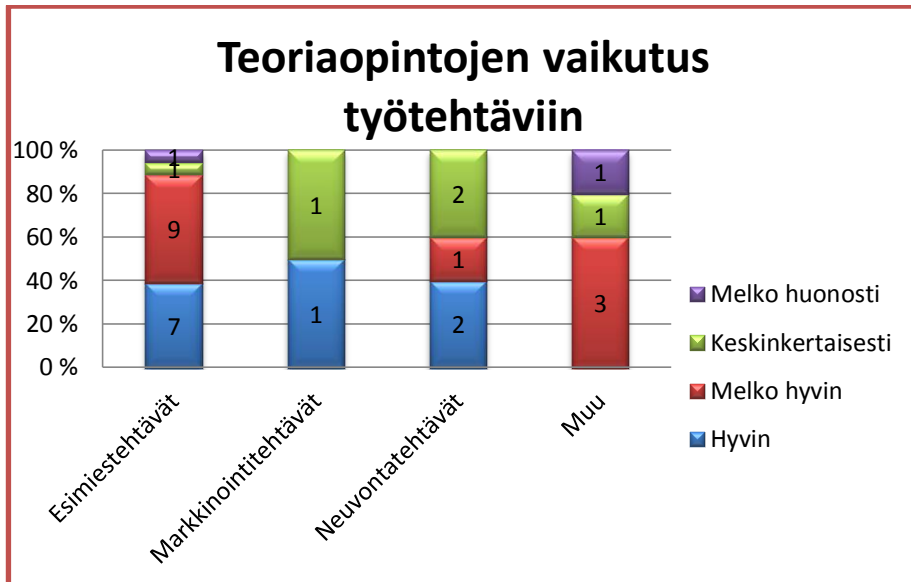
markkinointitehtävissä, neljä neuvontatehtävissä ja 5 muissa alan työtehtävissä. Paras motivaatio oli siis niillä vastaajilla, jotka olivat tehneet harjoittelussa esimiestyötehtäviä tai muita alan työtehtäviä. (Kuvio 9).

Kuvio 9. Harjoittelun luonnetyyppin vaikutus motivaatioon (n=30)

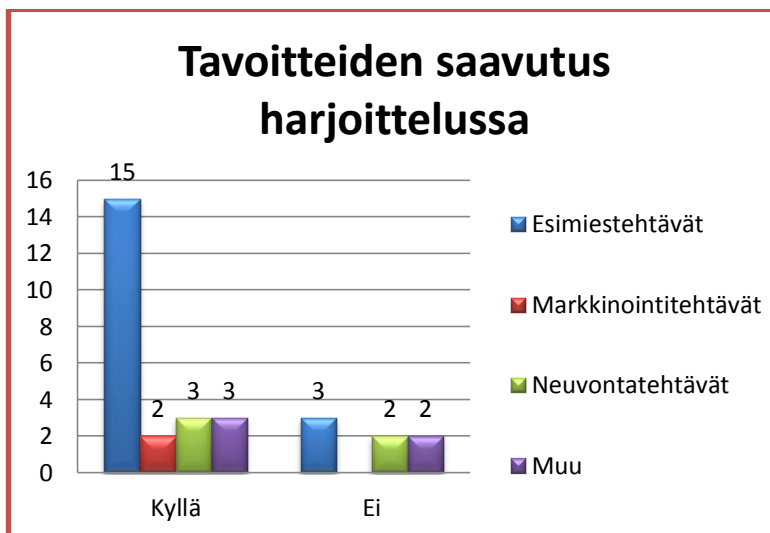
Harjoitteluajankohta voi vaikuttaa palkkaukseen. Kesäaikana harjoittelija laitetaan tuuraamaan toista lomalla olevaa työntekijää ja voi näin ollen saada harjoittelustaan myös palkkaa. Suurin osa harjoittelijoista suoritti harjoittelunsa palkattomana lukuvuoden aikana. Lukuvuoden aikana harjoittelun suoritti 27 vastaajaa, joista 24 ei saanut palkkaa ja kolme sai palkkaa. Kesäaikana harjoittelun suoritti kolme, joista kaksi ei saanut palkkaa ja yksi sai palkan.

Seuraavassa taulukossa on verrattu kuinka hyvin harjoittelu tuki ammattikorkeakoulussa opitun teorian vaikutusta työtehtäviin. Parhaiten opittu teoria tuki harjoittelussa niitä, jotka saivat tehdä esimiestyötehtäviä. Kaksi vastaajaa, jotka suorittivat esimiestyötehtäviä olivat sitä mieltä, että opittu teoria tuki kesinkertaisesti tai melko huonosti harjoittelussa suoritettua työtä. Markkinointityötehtäviä tai neuvontatehtäviä suorittaneet olivat sitä mieltä, että opittu teoria tuki hyvin, melko hyvin tai kesinkertaisesti. Kenenkään mielestä opittu teoria ei tukenut huonosti harjoittelussa suoritettua työtä. (Kuvio 10).

Kuvio 10. Teoriaopintojen vaikutus työtehtäviin (n=30)

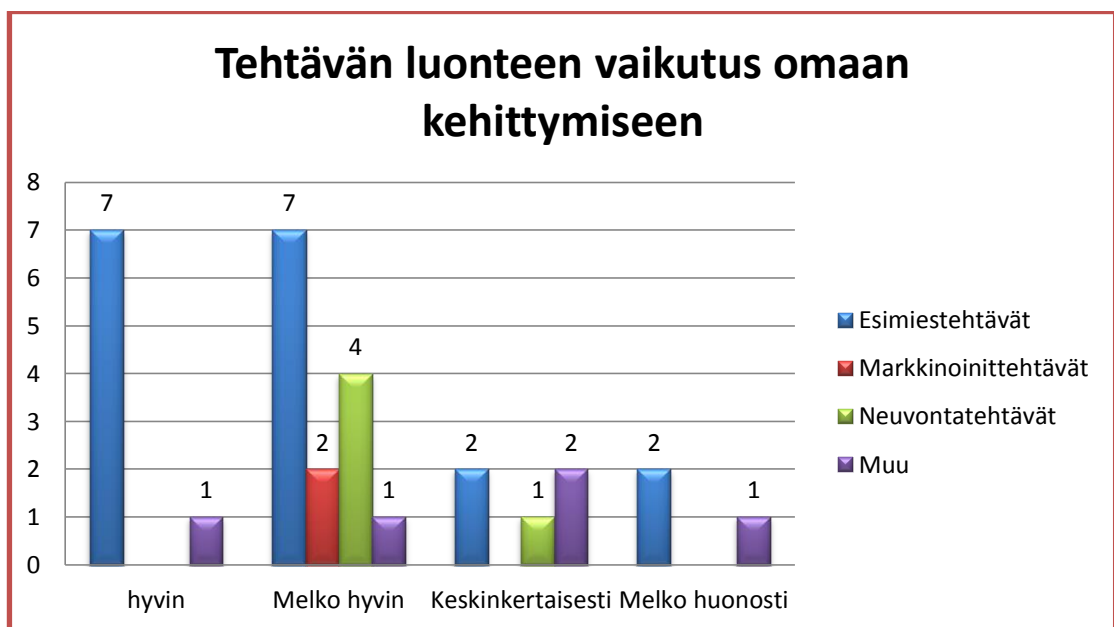
Alla oleva taulukko kertoo missä työtehtävissä saavutettiin parhaiten omat tavoitteet (Kuvio 11). Parhaiten tavoitteisiin päästiin esimiestöissä. Vastanneista 15 saavutti tavoitteet esimiestehtävissä, kaksi markkinointitehtävissä, kolme neuvontatehtävissä ja kolme muissa tehtävissä. Tavoitteitaan ei saavuttanut yhteensä seitsemän vastaajaa. Esimiestehtävissä kolme, neuvontatehtävissä kaksi ja muissa tehtävissä kaksi ei saavuttanut tavoitteitaan.

Kuvio 11. Tavoitteiden saavutus harjoittelussa (n=30)

Palkka ei juurikaan vaikuttanut motivaatioon harjoittelua kohtaan. Tuloksien perusteella ei voida todeta, että palkka vaikuttaisi motivaatioon, sillä 21 vastaajaa ei saanut palkkaa harjoittelusta ja silti heidän motivaatio oli hyvä.

Alla olevassa taulukossa verrataan työtehtävän luonnetypin vaikutus omaan kehittymiseen (Kuvio 12). Harjoittelussa seitsemän esimiestehtäviä suorittanut tunti kehittäneensä osaamistaan hyvin ja yksi muita työtehtäviä suorittanut kehitti omaa osaamistaan hyvin. Melko hyvin omaa osaamistaan kehitti seitsemän esimiestehtäviä suorittanut, kaksi markkinointitehtäviä suorittanut, neljä neuvontatyötehtäviä suorittanut ja yksi muita työtehtäviä suorittanut. Keskinkertaisesti osaamistaan kehitti kaksi esimiestehtävissä, yksi neuvontatehtävissä ja kaksi muissa tehtävissä. Melko huonosti osaamistaan kehitti kaksi esimiestehtävissä ja yksi muissa tehtävissä. Taulukon mukaan parhaiten harjoittelussaan osaamistaan kehitti ne, jotka suorittivat esimiestöitä.

Kuvio 12. Tehtävän luonteen vaikutus omaan kehittymiseen (n=30)

7 YHTEENVETO JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Harjoittelussa tärkeää on oppilaitoksen, työpaikan ja harjoittelijan välinen yhteistyö. Harjoittelu onnistuu parhaiten kun harjoittelijalla itsellään on hyvä motivaatio harjoittelua kohtaan, sekä hän saa hyvät valmiudet koulusta teorian ja ohjauksen kautta. Työpaikalla tärkeää on ohjaus työnantajalta koko harjoittelun ajan. Osa harjoittelijoista toivoo enemmän ohjausta niin koulun, kuin työpaikan puolestakin. Mutta suurin osa opiskelijoista oli tyytyväisiä ohjaukseen. Hyvän ohjauksen kautta opiskelijalla on varmempi ote ottaa erilaisia työtehtäviä ja haasteita vastaan.

Suurin osa harjoittelijoista saavutti tavoitteensa harjoittelussa. Harjoittelija itse asettaa tavoitteensa harjoittelulle, mutta harjoittelusuunnitelma tehdään yhdessä työnantajan kanssa. Harjoittelusuunnitelmaan kirjataan asioita, joita harjoittelija saa tehdä ja opetella harjoittelunsa aikana. Jokaisen harjoittelijan on itse mietittävä henkilökohtaiset tavoitteensa harjoittelulle. Tavoitteita ei kannata asettaa liian korkealle, eikä liian matalalle. Jokaisen tulee kohdallaan miettiä mitä harjoittelupaikalta haluaa, mitä haluaa saavuttaa ja sen mukaan asettaa tavoitteet.

Yleisellä tasolla erikoistumisharjoittelut ovat vastanneet ammattikorkeakoulun asettamia tavoitteita. Muutamat opiskelijat suorittivat keittiötyötä koko harjoittelunsa ajan, joka voi johtua työntekijäpulasta, jolloin harjoittelija on laitettu paikkaamaan työpulaa. Jotkut opiskelijat kokivat saaneensa liian vähän vastuuta ja se voi johtua siitä, että on joitain asioita mitä esimies ei voi antaa harjoittelijan tehdä ”itsenäisesti”. Opiskelijoiden mielestä harjoittelu on tarpeellinen ja harjoittelut ovat vastanneet heidän omia tavoitteitaan. Osa toivoi, että harjoittelussa olisi voinut olla enemmän haastavuutta.

Suurin osa vastanneista oli sitä mieltä, että opittu teoria vastasi hyvin käytäntöä. Erikoistumisharjoittelu suoritetaan Seinäjoen ammattikorkeakoulussa kolmannen vuosikurssin puolivälissä, jolloin esimiesharjoittelua tukevat kurssit saadaan käytyä läpi ennen harjoittelua. Näin ollen on enemmän valmiuksia suorittaa harjoittelutehtäviä esim. esimiestyössä.

Suurin vaihtelu harjoittelupaikkojen valinnassa oli lukion käyneillä opiskelijoilla. Pohjakoulutukseltaan lukion käyneet jakautuivat enemmän erilaisiin harjoittelupaikkoihin kuin ammattikoulun käyneet. Tämä voisi johtua mm. siitä, että ammattikoulun käyneillä on jo jonkinlainen kuva siitä, minkä tyyppisestä työstä pitää ja suuntautuuko julkisen puolen toimintaan vai yksityisen puolen toimintaan. Lukiolaisilla ei välttämättä ole vielä kuvaa millaisesta paikasta he pitävät.

Tutkimuksen teoreettinen viitekehys oli selkeästi koostettavissa, koska aiheeseen liittyvää luotettavaa materiaalia löytyi melko monesta eri lähteestä. Teoreettinen viitekehys antaa lukijalle paljon monipuolista taustatietoa tutkimukseen liittyen.

Kyselylomake oli sopivan pituinen ja siksi vastaajat vastasivat hyvin melkein jokaiseen kysymykseen. Avoimeen kysymykseen ja monivalintakysymystä täydentäviin kohtiin oli vastattu melko huonosti ja olisinkin toivonut, että opiskelijat olisivat avanneet enemmän valintaansa. Kyselylomake pohjautui täysin teoriataustaan ja teoriataustasta oli helppo peilata kysymyksiä kyselylomakkeeseen. Tutkimus tuotti arvokasta tietoa ammattikorkeakoululle ja työn lukijoille.

8 POHDINTA

Opinnäytetyö tehtiin tutkimustyönä, jossa suoritettiin määrällinen tutkimus Seinäjoen ammattikorkeakoulun kolmannen ja neljännen vuosikurssin opiskelijoille. Lisäksi tein haastattelun Seinäjoen ammattikorkeakoulussa harjoittelusta vastaavalle opettajalle Eija Putula-Hautalalle.

Kirjallisuustaustaan oli aluksi haasteellista etsiä tietoa, mutta hyvien avainsanojen löydettyä kirjallisuutta alkoi löytyä. Tutkimuksella halusin selvittää miten opiskelijat kokivat onnistuneen erikoistumisharjoittelussa. Harjoittelun onnistumiseen vaikuttaa moni eri asia ja siksi tärkeää on, että jokaisesta osa-alueesta pidetään huoli. Suurin osa koki harjoittelunsa onnistuneen hyvin, muutaman mielestä harjoittelu oli epäonnistunut. Mielestäni sain hyvin vastaukset tutkimusongelmaan. Kyselylomakkeessa oli hyvin laajasti kysymyksiä, jotka toisaalta ympäröivät kaikki tutkimusongelmaa. Tavoitteena oli selvittää yleistä onnistumista erikoistumisharjoittelussa. Tutkimustavoitteet saavutin hyvin.

Teoriatausta on mielestäni riittävä ja se ympäröi tutkimusongelmaani. Käytin mielestäni hyvää tutkimusmenetelmää ongelman selvittämiseksi. Lisätietoa ja uutta näkökantaa työhöni sain haastattelusta. Tutkimus olisi jäänyt hyvin yksipuoliseksi, jos en olisi saanut siihen harjoittelusta vastaavan näkökulmaa.

Jos jotain olisin tehnyt toisin, olisin suorittanut kyselyn toisella ajankohdalla. Vastauksia olisi saanut enemmän, jos olisin suorittanut kyselyn myöhemmällä ajankohdalla. Olisin myös halunnut toisen vastaavan koulun tulokset vertailuksi, mutta siihen ei kuitenkaan toiset koulut suostunut ajankohdan vuoksi / tutkimuslupien vuoksi.

Opinnäytetyön kautta oppii pohtimaan asioita tarkemmin ja esim. muuttamaan luetun tekstin omaksi tekstiksi, kuten kirjallisuustaustassa on tehty. Opinnäytetyöstä opin myös miten tärkeää on hyvä yhteistyö koulun, työpaikan ja harjoittelijan välillä.

Tutkimus auttaa harjoittelupaikkoja kehittämään tapaansa ottaa harjoittelijoita vastaan ja kehittämällä toimintaansa ”harjoitteluystävälliseksi”. Harjoittelupaikkaan

voi lähettää opinnäytetyö sopimuksen yhteydessä, jolloin harjoittelusta vastaava työelämän edustaja voi lukea lisätietoa harjoittelusta. Opinnäytetyö myös auttaa opiskelijaa ymmärtämään, mitä harjoittelulta vaaditaan ja miettimään tarkemmin, millaiseen paikkaan hakeutuu harjoitteluun saadakseen mahdollisimman suuren hyödyn. Opinnäytetyö lähetetään theseukseen, jolloin se on kaikkien luettavissa.

Mahdollisena jatkotutkimuksena voisi tehdä vertailevan tutkimuksen kaikille Suomen ammattikorkeakouluille, joilla on palvelujen tuottamisen ja johtamisen koulutusohjelma. Tutkimukseen voisi käyttää tämän työn kyselylomake pohjaa ja vertailla eri koulujen välillä erikoistumisharjoittelun onnistumista.

LÄHTEET

Ammattikorkeakoululaki 16.6.2005/423. Valtioneuvoston asetus ammattikorkeakouluista.

Aho, M. 2007. Osaamisen kohtaaminen: innovatiivinen ympäristö ja osaaminen. [Verkkojulkaisu]. Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu. C26. [Viitattu 20.5.2013]. Saatavana: http://www.karelia.fi/julkaisut/sahkoinenjulkaisu/C26_verkkojulkaisu.pdf

Hajnalka, K-H. 2011. Yhteistyön uudet polut. Teoksessa matkalla unelmiin- työelämäpolkujen kehittäminen restonomi-opinnoissa. toim. Minna Sipponen. [Verkkojulkaisu]. Rovaniemen ammattikorkeakoulu. C28. [Viitattu 25.5.2013]. Saatavana: https://arkki.ramk.fi/RAMK/julkaisutoiminta/Julkaisut/RAMK%20C28_Matkalla%20unelmiin.pdf

Jobstep. 2013. Ammattikorkeakoulujen ura- ja rekrytointipalvelu: matkailu-, ravitsemis- ja talousala. [Verkkosivu]. [Viitattu 26.2.2013]. Saatavana: http://www2.jobstep.net/modules/page/show_page.asp?id=F5DCD8C526BE40A69AC59936F237B9FF&itemtype=00308B787886459385F296A5AFD4FA74&tabletarget=data_1&pid=A9197CCE09B447FF96D8A0F2B5A2262A&layout=jobstep_tietopalvelu

Jyväskylän ammattikorkeakoulu. 2012. Opetussuunnitelma: harjoittelu. [Verkkosivu]. [Viitattu 16.2.2013]. Saatavana: <http://www.jamk.fi/opiskelijoille/opinto-opas/opiskelunvaiheet/suorittaminen/harjoittelu>

Kaartinen-Koutaniemi, M. 2001. Korkeakouluopiskelijoiden harjoittelun kehittäminen. [Verkkojulkaisu]. Helsinki: Oy Edita Ab. Korkeakoulujen arviointineuvoston julkaisuja 7:2001. [Viitattu 15.2.2013]. Saatavana: http://www.kka.fi/files/121/KKA_701.pdf

Kolehmainen, J. 2011. Työelämän ja ammattikorkeakoulun välinen yhteistyö. Teoksessa matkalla unelmiin- työelämäpolkujen kehittäminen restonomi-opinnoissa. toim. Minna Sipponen. [Verkkojulkaisu]. Rovaniemen ammattikorkeakoulu. C28. [Viitattu 20.4.2013]. Saatavana: https://arkki.ramk.fi/RAMK/julkaisutoiminta/Julkaisut/RAMK%20C28_Matkalla%20unelmiin.pdf

Kolehmainen, M., Jaamalainen, A-M., Katajarinne, P., Leinonen, N., & Määttä, J. 2008. Kehity ammattikorkeakoulun harjoittelun ohjaajana: koulutuskansio. [Verkkojulkaisu]. Humanistinen ammattikorkeakoulu. C15. [Viitattu 17.5.2013]. Saatavana: <http://www.humak.fi/sites/default/files/kehity-amk-harjoittelun-ohjaajana.pdf>

Kuusenmäki, E. 2006. Restonomien kompetenssivaatimukset asettavat haasteen harjoittelulle. Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Matkailu-, ravitsemus- ja talousala, palveluiden tuottamisen ja johtamisen koulutusohjelma. Opinnäytetyö. Julkaisematon.

Matkailu-, ravitsemis- ja talousalan työrengas. 2006. Harjoittelun kehittämishankkeen loppuraportti. [Verkkajulkaisu]. Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulu. [Viitattu 20.5.2013]. Saatavana: http://www.cop.fi/harke/tietopankki/harke-tietopankki/tuotokset/Loppuraportti_Matkailu-,%20ravitsemiss-%20ja%20talousala.pdf

Mikkelin ammattikorkeakoulu. 2011. Opinto-opas: lukuvuosi 2011-2012. [Verkkosivu]. [Viitattu 2.9.2013]. Saatavana: http://opas.mamk.fi/ulkoiset/opinto-opas2011/index2.asp?koulutusohjelma=R64&nimi=Palvelujen%20tuottamisen%20ja%20johtamisen%20koulutusohj.&suuntautuminen=99999&suun_nimi=&loitusvuosi=1S&paikkakunta=Mikkeli

Opiskelupaikka. 2013. Palvelujen tuottamisen ja johtamisen koulutusohjelma: työelämä. [Verkkosivu]. [Viitattu 18.9]. Saatavana: <http://www.opiskelupaikka.fi/Koulutus/Ammattikorkeakoulu/AMK-Matkailuala-ravitsemisala-ja-talousala/Palvelujen-tuottamisen-ja-johtamisen-koulutusohjelma>

Palvelujen tuottaminen ja johtaminen. 2013. Sure: restonomi-tutkinto. [Verkkosivu]. [Viitattu 18.9.2013]. Saatavana: <http://www.sure.fi/koulutus/restonomi-amk-tutkinto/palvelujen-tuottaminen-ja-johtaminen>

Putula-Hautala, E. 2013. Lehtori. Seinäjoen ammattikorkeakoulu. Haastattelu 14.8.2013

Salonen, P. 2006. Aineksia onnistuneeseen harjoitteluun. [Verkkajulkaisu]. Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulu. [Viitattu 27.3.2013]. Saatavana: <http://www.cop.fi/harke/tietopankki/harke-tietopankki/julkaisut/Aineksia%20onnistuneeseen%20harjoitteluun.pdf>

Seinäjoen ammattikorkeakoulu. 2010. Opetussuunnitelma: erikoistumisharjoittelu. [Verkkosivu]. [Viitattu 15.2.2013]. Saatavana: <http://oldops.seamk.fi/fi/2010-2011/koulutusohjelmiakoskevattiedot/?study=KI15EERHAR1&type=3&cid=242242>

SeAMK opinto-opas. 2010. Opinto-opas: lukuvuosi 2010-2011. [Verkkosivu]. [Viitattu 2.9.2013]. Saatavana: <http://oldops.seamk.fi/fi/2010-2011/koulutusohjelmiakoskevattiedot/?dprog=PALVELUJ&curric=2010>

Seinäjoen ammattikorkeakoulu. 2013. Opinto-opas: lukuvuosi 2013-2014. [Verkkosivu]. [Viitattu 2.9.2013]. Saatavana: <http://ops.seamk.fi/fi/2013-2014/index.php?page=PALVELUJ>

Talentia. Ei päiväystä. Sosiaalialan korkeakoulutettujen ammattijärjestö Talentia ry. [Verkkosivu]. [Viitattu 25.2.2013]. Saatavana: <http://www.talentia.fi/opiskelijana/tyossa/harjoittelussa>

Taskila, V-M. Ammattikorkeakouluopintojen harjoittelu opiskelijan silmin. [Verkkajulkaisu]. Suomen ammattikorkeakouluopiskelijakuntien liitto SAMOK ry. [Viitattu 20.7.2013]. Saatavana: <http://www.uasjournal.fi/index.php/kever/article/view/1090/922>

Tolonen-Martikainen, M. 2011. Restonomikoulutuksen erilaiset oppimisympäristöt ja niiden haasteet. Teoksessa matkalla unelmiin- työelämäpolkujen kehittäminen restonomi-opinnoissa. toim. Minna Sipponen. [Verkkajulkaisu]. Rovaniemen ammattikorkeakoulu. C28. [Viitattu 13.2.2013]. Saatavana: https://arkki.ramk.fi/RAMK/julkaisutoiminta/Julkaisut/RAMK%20C28_Matkalla%20unelmiin.pdf

Vesterinen, M-L. 2002. Ammatillinen harjoittelu osana asiantuntijuuden kehittymistä ammattikorkeakoulussa. Jyväskylän yliopisto.

Virolainen, M. 2006. Osaamista rakentamassa: ammattikorkeakoulut harjoittelujen ja työelämäyhteistyön kehittäjinä. Jyväskylä: koulutuksen tutkimuslaitos.

LIITTEET

Liite 1 Kyselylomake

LIITE 1 Kyselylomake**ERIKOISTUMISHARJOITTELU**

Olen kolmannen vuosikurssin restonomiopiskelija Seinäjoen ammattikorkeakoulusta ravitsemisalan yksiköstä. Suoritan opinnäytetyön tutkimukseen pohjautuen. Tutkimuksen tavoitteena on selvittää erikoistumisharjoittelun onnistumista. Tutkimukseen osallistuvat Seinäjoen ammattikorkeakoulun erikoistumisharjoittelun suorittaneet restonomi-opiskelijat. Pyydän teitä ystävällisesti osallistumaan tutkimukseen vastaamalla tähän kyselyyn. Kyselylomakkeet palautetaan välittömästi tutkimuksen suorittajalle. Vastaukset annetaan nimettöminä ja tiedot ovat luottamuksellisia.

Yhteistyöstä kiittäen

Katja Bragge

katja.bragge@seamk.fi

Restonomiopiskelijoiden erikoistumisharjoittelun onnistuminen

Vastaa kirjoittamalla tai ympyröimällä kysymystä koskeva vastauksesi.

Taustatiedot

1. Ikä _____ vuotta

2. Sukupuoli
1. Nainen
  2. Mies

3. Asuinpaikkakunta _____

4. Pohjakoulutus

1. Lukio
2. Perustutkinto tai vastaava ammatillinen koulutus
3. Muu, mikä? _____

5. Missä suoritit erikoistumisharjoittelun?

1. Suomi
2. Ulkomaat

6. Erikoistumisharjoittelupaikan luonnetyyppi

1. Esimiestehtävät
2. Markkinointitehtävät
3. Neuvontatehtävät
4. Muu,
mikä? _____
_____

7. Mitkä tekijät vaikuttivat harjoittelupaikan valintaan?

Harjoittelu

8. Mihin ajankohtaan harjoittelusi on ajoittunut?

1. Lukuvuoden aikana
2. Kesäaikana

9. Oliko harjoitteluajankohta mielestäsi sopiva?

1. Kyllä
2. Ei

10. Saitko harjoittelusta palkkaa?

1. Kyllä
2. En

11. Tehtiinkö harjoittelusta etukäteen joko harjoittelu- tai työsopimus?

1. Kyllä
2. Ei

12. Onko harjoittelu mielestäsi tarpeellinen opinnoissa?

1. Kyllä
2. Ei

13. Millainen oli oma motivaatiosi harjoittelua kohtaan?

1. Hyvä
2. Melko hyvä
3. Keskinkertainen
4. Melko huono
5. Huono

Mikäli vastauksesi oli huono tai melko huono, mistä motivaation puutos voi johtua, vastaa alla oleville riveille.

---

14. Oletko saanut riittävästi informaatiota ja ohjausta harjoittelusta ammattikorkeakoulustasi ennen harjoitteluun lähtemistä?

1. Riittävästi
2. Olisin tarvinnut enemmän
3. Liian vähän
4. En ollenkaan

15. Harjoittelupaikan henkilökunnan vastaanotto

1. Hyvä
2. Melko hyvä
3. Melko huono
4. Huono

16. Oliko erikoistumisharjoittelujakso mielestäsi pituudeltaan?

1. Pitkä
2. Sopiva
3. Lyhyt

17. Kuinka hyvin harjoittelu tuki ammattikorkeakoulussa oppimaasi teoriaa?

1. Hyvin
2. Melko hyvin
3. Keskinkertaisesti
4. Melko huonosti
5. Huonosti

18. Saavutitko asettamasi tavoitteet

1. Kyllä
2. En

19. Saitko harjoittelussa vastuuta

1. Kyllä
2. En

Jos vastasit en, mikä olisi voinut olla syynä siihen_____

---

20. Miten harjoittelujakso kehitti osaamistasi?

1. Hyvin
2. Melko hyvin
3. Keskinkertaisesti
4. Melko huonosti
5. Huonosti

21. Saitko harjoittelupaikassa riittävästi ohjausta?

1. Hyvin
2. Melko hyvin
3. Huonosti

Jos vastasit huonosti, niin millaista ohjausta olisit
kaivannut_____

---

22. Oliko harjoittelu mielestäsi

1. Hyvin vaativa
2. Melko vaativa
3. Ei lainkaan vaativa

23. Oliko harjoittelupaikassa palautekeskustelu tms. harjoittelujakson aikana tai
jälkeen?

1. Kyllä
2. Ei

24. Annettiinko harjoitteluraportin kirjoittamiseen selkeät ohjeet?

1. Kyllä
2. Ei

KIITOS VASTAUKSISTASI!